

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

БОРИСОВА СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 378:7.012-051]:004.09(043.3)

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ГРАФІЧНИХ
ДИЗАЙНЕРІВ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ДИЗАЙНУ ЗАСОБАМИ
ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Тернопіль – 2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор педагогічних наук, професор,
ГЕВКО Ігор Васильович, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, проректор з навчально-методичної роботи.

Опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
ЛОДАТКО Євген Олександрович, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, професор кафедри освітнього менеджменту, артменеджменту та соціальної роботи;

доктор педагогічних наук, професор,
ТИМЕНКО Володимир Петрович, Інститут обдарованої дитини НАПН України, головний науковий співробітник відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих;

доктор педагогічних наук, професор,
ТКАЧУК Станіслав Іванович, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, декан факультету інженерно-педагогічної освіти.

Захист відбудеться 28 травня 2026 року об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук Д 58.053.01 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (24 аудиторія (другий поверх головного корпусу), вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027).

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <http://www.tnpu.edu.ua> та в науковій бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: 46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2.

Реферат розіслано 27 квітня 2026 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Галина МЕШКО

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Інноваційні процеси, характерні для сучасної сфери візуальної комунікації, супроводжуються трансформацією професійної діяльності графічних дизайнерів: перманентна цифровізація впливає як на творчі практики, так і на специфіку застосування цифрових технологій, що забезпечують проєктну діяльність фахівців. Тому підготовка графічних дизайнерів має бути спрямована на формування фахових компетентностей, які поєднують художнє і проєктне мислення, креативність, навички використання цифрових технологій у процесі проєктування об'єктів дизайну. Саме це забезпечить конкурентоспроможність фахівця на ринку праці, де технологічна гнучкість і здатність адаптуватися до змін є головними чинниками професійного успіху. Від майбутніх графічних дизайнерів вимагається цілеспрямоване опанування як твердими (hard skills) (ґрунтуються на володінні професійними, в тому числі цифровими технологіями, що забезпечують якісний цифровий робочий процес), так і «м'якими» (soft skills) навичками (універсальні навички самоконтролю, критичного мислення, вирішення проблем, рефлексії, активного навчання, гнучкості тощо).

Аналіз дисертаційних досліджень з проблем підготовки фахівців для сфери дизайну, виконаних упродовж останнього десятиліття, засвідчує сталий науковий інтерес до окремих аспектів їх професійного становлення, зокрема, розвитку творчих здібностей (В. Косюк, М. Тимченко, Ц. Яочен), формування проєктної компетентності (А. Максимова, А. Мешко), естетичної й термінологічної культури (В. Томашевський, Н. Школяр), метакогнітивних умінь (Ю. Адоньєва), інтеграції практично-технічної підготовки (Д. Корчевський), застосування цифрових технологій у професійній діяльності (І. Цідило). Узагальнення окресленої тематики свідчить про відсутність досліджень, у яких підготовка майбутніх графічних дизайнерів розглядалась як системний педагогічний процес, орієнтований на інтегроване застосування комплексу цифрових технологій, системи об'єктів дизайну відповідно до логіки проєктної діяльності. Водночас проблема має методологічний характер, оскільки у науково-педагогічному дискурсі відсутня система методологічних орієнтирів оновлення змісту та організації підготовки майбутніх графічних дизайнерів у цифровому вимірі.

Цифрові технології не лише забезпечують процес проєктування і розширюють інструменти вияву креативності, а й визначають нові функціональні ролі графічного дизайнера під час розробки об'єктів дизайну. Специфіка професійної діяльності графічного дизайнера полягає в міждисциплінарному, міжсекторному та технологічно варіативному характері проєктної діяльності, що поєднує художньо-образне мислення, технічну грамотність, знання цифрових форматів, комунікативних стратегій і вимог різних сфер (поліграфії, цифрового маркетингу, UI/UX, соціальної комунікації, комерційних проєктів). Багатовимірність фахової діяльності об'єктивно ускладнює процес підготовки майбутніх дизайнерів, вимагаючи не відокремленого опанування цифровими технологіями, а системного формування готовності до проєктування об'єктів дизайну в умовах динамічного цифрового середовища.

Необхідність удосконалення підготовки майбутніх графічних дизайнерів підтверджується результатами аналітичних досліджень, здійснених на національному та міжнародному рівнях. Згідно зі статистичними даними платформи галузевих досліджень IBISWorld, упродовж останніх дванадцяти років простежується тенденція неухильного зростання світового ринку графічного дизайну в абсолютному і

відсотковому вимірах (з \$38,8 млрд у 2013 р. до \$51,6 млрд у 2024 р., зростання ринку графічного дизайну від 2,9% до 3,8%). На сайті Бюро статистики праці США оприлюднено результати аналізу зайнятості цифрових дизайнерів з прогнозом зростання потреби в них на 7 % у період з 2024 р. до 2034 р., що перевищує середній рівень. Ця тенденція підтверджується національним дослідженням, проведеним у межах проєкту «Моніторинг розвитку дизайну в Україні» (на прикладі графічного та предметного дизайну), яким засвідчено зростання ринку дизайну в Україні (у 45% дизайнерів зафіксовано суттєве зростання бізнесу впродовж останніх трьох років, відзначено майже двократний щорічний ріст сплачених податків). Заклади вищої освіти (далі – ЗВО) в Україні адаптували освітні пропозиції до зростаючого попиту на послуги таких фахівців. Згідно з даними ЄДЕБО для вступу у 2025 р. 55 ЗВО було запропоновано 192 конкурсні пропозиції для навчання за спеціалізацією «Графічний дизайн» (освітній рівень бакалавр, основа вступу ПЗСО), що на 76,85% більше, ніж у 2019 р. (37 ЗВО подано 108 пропозицій).

Водночас, зростання освітніх пропозицій не супроводжується регулярним оновленням змісту та методики підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну в цифровому середовищі, що актуалізує проблему відповідності результатів підготовки реальним вимогам ринку праці. Додатковим аргументом актуальності дослідження стали результати діагностичного зрізу, які засвідчили, зокрема, дисбаланс між мотиваційною налаштованістю та реальним практичним досвідом майбутніх графічних дизайнерів: за умови декларованого розуміння значущості цифрових технологій (49,80% здобувачів вищої освіти), лише 20,21% з них мають досвід виконання кількох завершених цифрових проєктів у портфолію. Виявлено труднощі планування проєктної діяльності у цифровому середовищі, недостатній рівень рефлексії, що підтверджує відсутність цілісного механізму формування готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів графічного дизайну засобами цифрових технологій.

Отже, у ЗВО має забезпечуватися підготовка графічних дизайнерів, здатних створювати конкурентоспроможні цифрові об'єкти дизайну різного функціонального й масштабного рівня (від поліграфічної продукції, об'єктів для онлайн-середовища до комплексних цифрових проєктів). Зазначене зумовлює необхідність типологічного впорядкування об'єктів графічного дизайну як дидактичної основи підготовки майбутніх графічних дизайнерів, що дає змогу структурувати зміст навчання та наблизити його до реальних умов проєктної діяльності у сфері графічного дизайну.

Така орієнтація освітнього процесу водночас потребує нормативного опису результатів навчання відповідно до національних стандартів. Нормативне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу з підготовки майбутніх графічних дизайнерів в Україні ґрунтується на низці нормативно-правових документів, зокрема, на Законі України № 2145-VIII «Про освіту», Законі України № 1556-VII «Про вищу освіту», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, Національній рамці кваліфікацій, Стандартах вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн», а також на затверджених освітніх програмах «Графічний дизайн» конкретних ЗВО. У національному Стандарті вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» сформульовано дескриптори компетентностей,

програмних результатів навчання, що закладає нормативну основу для реалізації підготовки майбутніх графічних дизайнерів з акцентом на застосування цифрових технологій під час проектування об'єктів дизайну. З іншого боку, потреби ринку праці та стейкхолдерів демонструють нагальність запровадження ЗВО інноваційних освітніх практик: зміни підходів до навчання графічних дизайнерів; модульної, компетентнісної побудови освітніх компонентів з визначенням пріоритетності в поданні інформації; інтеграції в освітньому процесі практико-орієнтованих кейсів; регулярного оновлення змісту підготовки з урахуванням змін у цифрових технологіях, робочих процесах і вимогах до об'єктів дизайну як результату проектування.

Таким чином, підготовка майбутніх графічних дизайнерів має бути спрямована на системне опанування цифрових технологій, що забезпечують процес проектування об'єктів дизайну; врахування у цифровому робочому процесі етапів перебігу проектної діяльності; застосування у навчальній діяльності системи об'єктів графічного дизайну з урахуванням галузевих вимог до їх проектування; формування механізмів імплементації у змісті підготовки вимог стейкхолдерів та забезпечення практико-орієнтованого навчання. Переосмислення нагальних галузевих тенденцій, удосконалення підходів, змісту, методики підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій є стратегічною умовою розвитку сучасної вищої мистецької освіти, спрямованої на формування фахівців, здатних ефективно функціонувати в цифровій економіці, створювати візуальні рішення й проектувати комунікації у глобальному інформаційному просторі.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові праці, в яких розкрито:

сучасні положення теорії і практики національного дизайну (Є. Антонович, О. Гора, В. Даниленко, А. Дяченко, В. Косів, Н. Лопухова, С. Прищенко, П. Татіївський, Н. Удріс-Бородавко, О. Яремчук та ін.); питання теорії і методики дизайну з позицій творчості і формування особистості (С. Бурчак, О. Вдовенко, В. Косюк, Н. Котляревська, С. Лі, Ю. Рева та ін.); процеси візуалізації і засоби візуально-образної мови (Я. Бабченко, Д. Безуглий, О. Віщенко, В. Волинець, А. Макарова, Ю. Марційчук, М. Опалєв, І. Павлов та ін.); особливості проектування об'єктів дизайну (Т. Божко, Д. Бородаєв, Н. Величко, М. Єфімова, Ю. Золотухін, О. Квітка, В. Криштопайтіс, Н. Сергєєва, О. Чуєва, О. Яремчук та ін.);

теоретичні засади професійної освіти та її змісту (В. Буряк, І. Гнатишин, Р. Горбатюк, В. Гринько, А. Добровольська, О. Коваленко, О. Кошук, С. Кучер, А. Манелюк, К. Осадча, Д. Сопова, Г. Терещук, С. Ткачук, Н. Шетеля, Л. Штефан та ін.); роль мистецтва в системі становлення особистості майбутнього фахівця (Р. Бобренко, Н. Лупак, О. Парфьонова, А. Семенюк та ін.); підходи в освіті і професійній підготовці майбутнього фахівця (А. Борисюк, О. Глушко, І. Демченко, М. Дернова, С. Калаур, О. Канюк, А. Келемен, О. Король, А. Кушнір, Н. Мельник, Т. Мієр, П. Саух, О. Солтик, О. Сорока, Л. Хоружа, В. Чайка, Ю. Штика, О. Янкович та ін.); засади прогнозування і розробки моделей професійної підготовки (М. Анісімов, Н. Брюханова, С. Вітвицька, І. Гевко, Є. Лодатко та ін.);

використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій у фаховій підготовці з урахуванням різних форм організації навчання (Ф. Апшай, В. Величко, Н. Воронова, А. Гафіяк, В. Головня, В. Кабак, Н. Комашко, Я. Кодлюк, В. Корольчук, В. Кравець, В. Кузьменко, І. Маркус, Г. Райковська, В. Ребенок, Н. Слюсаренко,

В. Тименко, Ю. Трач, І. Цідило та ін.); застосування проєктів у підготовці до професійної діяльності (В. Бабкін, М. Вороніна, Р. Кьоберлайн-Керлер, Г. Луценко та ін.); теоретичні засади формування підприємницької культури та управління професійною кар'єрою (С. Алексеєва, І. Зінькова, В. Майковська, О. Федоров та ін.);

засади професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів (Ю. Адоньєва, С. Алексеєва, Д. Борисенко, Н. Дерев'янку, С. Зінченко, Т. Козак, Г. Максименко, О. Пасько, В. Прусак, В. Томашевський, О. Трошкін, С. Шабельник, О. Швець та ін.), професійної підготовки майбутніх дизайнерів за окремими галузями: дизайну ювелірних виробів (О. Авраменко), дизайну зачіски та макіяжу (І. Борщ), дизайну одягу (Н. Зимогляд, І. Продан, Л. Саприкіна), дизайну книги (Н. Величко, Т. Мала), дизайну інтер'єру (Л. Полудень, С. Чирчик); видавничо-поліграфічної галузі (Р. Бобренко, О. Микитів), професійної освіти графічних дизайнерів (О. Баніт, Т. Божко, Д. Цю, А. Максимова, В. Томашевський, Н. Школяр, Я. Цзя та ін.).

Узагальнення досліджень дає змогу констатувати, що, попри значну кількість наукових напрацювань, проблема підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій як цілісної педагогічної системи досі не стала предметом комплексного теоретико-методологічного осмислення.

Сучасні глобалізаційні, інформаційні та digital-орієнтовані виклики актуалізують необхідність оновлення методологічних підходів до підготовки майбутніх графічних дизайнерів та є джерелом суперечностей, які зумовлюють потребу наукового пошуку ефективних шляхів формування готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів графічного дизайну засобами цифрових технологій, підготовки фахівців, здатних до професійної діяльності в умовах динамічних трансформацій креативних індустрій, зокрема, суперечностей між:

вимогами стейкхолдерів до практико-орієнтованої, технологічно забезпеченої підготовки майбутніх графічних дизайнерів та переважанням мистецької спрямованості освітніх програм, що не забезпечує в необхідному обсязі формування у майбутніх графічних дизайнерів здатності до реалізації повного циклу проєктування об'єктів дизайну з урахуванням актуальних галузевих і ринкових вимог;

стрімким розвитком цифрових технологій у сфері графічного дизайну та інерційністю оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх графічних дизайнерів у ЗВО, що ускладнює оперативне і систематичне врахування перманентних змін цифрового інструментарію в освітньому процесі та зумовлює розрив між освітнім і професійним просторами;

наявністю різноманітних підходів до підготовки майбутніх графічних дизайнерів та відсутністю їх цілісної методологічної інтеграції у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, що перешкоджає узгодженню теоретичного, технологічного і проєктного складників підготовки та формуванню професійної готовності здобувачів вищої освіти;

потребою в міждисциплінарному характері підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій та фрагментарністю й розмежованістю освітнього змісту, що ускладнює формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про процес проєктування як багаторівневу систему взаємодії технологічних, творчих, естетичних і комунікативних чинників;

усвідомленням значущості опанування цифровими технологіями для фахової діяльності графічних дизайнерів та недостатньою розробленістю педагогічного інструментарію, спрямованого на формування готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Виявлені суперечності дають підстави стверджувати про відсутність теоретично обґрунтованої та експериментально перевіреної системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, яка має забезпечити стійкі зв'язки між цілями і змістом освіти, методичним інструментарієм і результатами освітнього процесу.

Актуальність дослідження та потреба розв'язання наявних суперечностей спонукали до визначення теми дисертаційної роботи **«Теорія та практика підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в межах тем науково-дослідної роботи Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» «Культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів» (державний реєстраційний номер 0117U005555), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Теоретичні та прикладні аспекти використання цифрових технологій в освіті та в комп'ютерному моделюванні» (державний реєстраційний номер 0121U109738). Тема дисертації затверджена вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 5 від 24.10.2023 р.).

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх графічних дизайнерів до професійної діяльності в умовах трансформації сфери візуальної комунікації.

Предмет дослідження – система підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Мета дослідження полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Відповідно до об'єкта, предмета та мети дослідження визначено **завдання дослідження:**

1. На основі аналізу сучасної педагогічної теорії та практики схарактеризувати актуальні тенденції фахової підготовки майбутніх графічних дизайнерів у контексті їх підготовки до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

2. Розробити та теоретично обґрунтувати концепцію підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

3. Виокремити компоненти та конкретизувати критерії, показники і рівні сформованості готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

4. Обґрунтувати систему підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій та спроектувати її структурно-функціональну модель.

5. Визначити організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій та

окреслити практичні шляхи їх реалізації.

6. Здійснити експериментальну перевірку ефективності системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що готовність майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій формується не як сума окремих навичок, а як результат синхронізації трьох компонентів професійної діяльності: типології об'єктів графічного дизайну, адаптованої до освітніх потреб як основи структурування змісту підготовки, комплексу цифрових технологій, що забезпечують діяльність графічного дизайнера, та логіки ітеративного процесу проєктування. Окреслена інтеграція відтворюється в умовах симульованого професійного середовища «технологія – проєкт – рефлексія» і забезпечує перехід від фрагментарного засвоєння функціоналу цифрових технологій до здатності здійснювати повний цикл цифрового проєктування в умовах, наближених до реальної практики. Реалізація цієї ідеї забезпечується науково обґрунтованою системою підготовки, що орієнтує освітній процес на моделювання реальних цифрових виробничих практик, формування готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій як діяльнісного прояву цифрової проєктно-технічної компетентності та їх творчу самореалізацію у професійній діяльності.

Концепція дослідження полягає у розробці та апробації системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, що ґрунтується на переході від інструментально-орієнтованої підготовки до моделі, яка передбачає синхронізацію трьох вимірів: об'єктного, технологічного і процесуального. Зазначена система підготовки реалізується через застосування симульованого професійного середовища як дидактичного механізму інтеграції об'єктів графічного дизайну, цифрових технологій і процесів ітеративного проєктування. Цим забезпечується трансфер проєктно-технічних навичок (технічний, технологічний, проєктний та креативно-рефлексивний) між різними типами об'єктів графічного дизайну та цифровими середовищами, синхронізація навчальної діяльності з практиками сфери графічного дизайну, що формує здатність майбутніх графічних дизайнерів до повного циклу цифрового проєктування.

Методологічний концепт як науково обґрунтована, цілісна і внутрішньо узгоджена підсистема інтегрує парадигмальні орієнтири, рівні наукового пізнання, методологічні підходи, логіку побудови та реалізацію освітнього процесу. Фундамент концепту становлять сучасні наукові парадигми, що визначають зміст, спрямованість і характер підготовки майбутніх графічних дизайнерів: системна парадигма забезпечує цілісність бачення взаємозв'язків між об'єктами графічного дизайну, цифровими технологіями та компонентами підготовки майбутніх графічних дизайнерів; культурологічна парадигма орієнтує освітній процес на соціокультурний контекст діяльності; компетентнісна парадигма визначає необхідність формування фахових компетентностей, відповідних сучасним вимогам ринку праці; діяльнісна – підкреслює практичну спрямованість підготовки майбутніх графічних дизайнерів.

Методологічні засади концепту містять: положення загальнонаукової та конкретно-наукової методології, положення педагогіки і психології, теорії особистості, мотивації і творчості, аксіологічні орієнтири, закономірності

професійної освіти. Підготовка майбутніх графічних дизайнерів здійснюється із застосуванням методів наукового пізнання трьох рівнів: метатеоретичний рівень охоплює діалектичний метод та системний аналіз для забезпечення цілісності й узгодженості процесу підготовки; теоретико-експериментальний рівень передбачає використання моделювання, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, експерименту, абстрагування, ідеалізації, гіпотетичного мислення й узагальнення для побудови модельних уявлень про освітній процес; емпіричний рівень об'єднує спостереження, вимірювання, анкетування, інтерв'ю, що забезпечує перевірку, уточнення та операціоналізацію методологічних положень.

Результативність системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій забезпечується впровадженням взаємодоповнюваних теоретико-методологічних підходів, обумовлених провідними принципами професійної діяльності графічного дизайнера. На загальнонауковому рівні методології застосовується системний підхід, який визначає базові зв'язки між об'єктами дизайну, цифровими технологіями та компонентами підготовки, забезпечуючи розробку динамічної та узгодженої системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів. На конкретно-науковому рівні методології реалізуються: компетентнісний підхід, який спрямовує діяльність на формування фахових компетентностей, трансфер навичок, що забезпечує здатність майбутніх графічних дизайнерів переносити набуті способи дій у нові професійні контексти, адаптувати рішення до різних технологічних платформ і середовищ проєктування; фреймовий підхід, який забезпечує структурування навчального матеріалу відповідно до структури професійних дій та зв'язків між ними; практико-орієнтований підхід, який акцентує увагу на роботі з реальними та змодельованими професійними ситуаціями, формуючи проактивність і готовність до глобальної конкуренції; особистісно орієнтований підхід, що формує здатність майбутніх графічних дизайнерів усвідомлювати власний досвід, аналізувати прийняті рішення, проєктний процес і результати діяльності, водночас стимулюючи метапізнавальні навички, критичне мислення; креативний підхід, який стимулює пошук рішень.

Теоретичний концепт ґрунтується на сучасних положеннях педагогічної теорії, категоріях і поняттях, які розкривають сутність і структуру процесу підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій та визначають засади розробки відповідної системи підготовки. Понятійно-категоріальний апарат містить: базові для галузі терміни (професійна підготовка; професійна підготовка майбутніх дизайнерів; професійна діяльність; освітнє середовище; освітній процес; освітня програма; освітній компонент; система; компетентність); уточнені поняття (підготовка майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, об'єкт дизайну, цифрові технології, проєктування); уведені поняття (цифрова проєктно-технічна компетентність, готовність майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій) та категорії, що відображають трансформації професійної сфери (сегментація графічного дизайну, глобалізація, цифровізація, контент-аналіз, моделі процесу проєктування, дизайн-мислення, типологізація, фреймування, індивідуалізація, рефлексія). Розширення цього апарату детерміноване провідними принципами діяльності графічного дизайнера (візуалізації,

комунікативності, функціональності, естетизації, емоційності та креативності).

Визначення змісту та завдань професійної діяльності графічного дизайнера зумовлює склад і різноманіття освітніх компонентів, що формують здатність майбутніх графічних дизайнерів проєктувати об'єкти дизайну із застосуванням цифрових технологій. Це передбачає засвоєння майбутніми графічними дизайнерами технічних навичок, опанування етапів проєктної діяльності, розвиток творчих здібностей і критично-рефлексивного мислення. Виявляється тенденція до поступового відходу від вузької орієнтації на фундаментально-теоретичну підготовку і водночас – до актуалізації потреби в опануванні новітніх цифрових технологій, інструментів проєктування, трансферу навичок між цифровими середовищами. Теоретична і практична підготовка майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій охоплює опанування знаннями з теорії, історії, методики та практики графічного дизайну, розуміння змісту і стадій проєктної діяльності, набуття навичок візуалізації, реалізації та презентації навчальних проєктів. Сукупність окреслених положень формує науково обґрунтовану основу системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів, що визначає логіку, послідовність та взаємозв'язки між закономірностями, процесами, компонентами, освітнім середовищем, методами й засобами її реалізації, з урахуванням типології об'єктів графічного дизайну та базового комплексу цифрових технологій, які забезпечують сучасну проєктну діяльність.

Технологічний концепт визначає можливості коригування змісту підготовки, педагогічну технологію та послідовність упровадження організаційно-педагогічних умов реалізації системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, особливості поточного і підсумкового моніторингу підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. Досліджувана підготовка зорієнтована на динамічність і поетапність, які враховують специфіку діяльності, потребу в сталому професійному розвитку, перманентному оновленні змісту підготовки (освітніх програм, освітніх компонентів, системи об'єктів дизайну, цифрових технологій). Передбачається застосування методів навчання, узгоджених із завданнями підготовки, вимогами сфери графічного дизайну, тенденціями розвитку цифрових технологій, а також забезпечення критичного аналізу майбутніми графічними дизайнерами результатів власної проєктної діяльності. Водночас важливим є забезпечення трансферу навичок, зокрема, на основі використання фреймування. Це детермінує усвідомлене визначення контексту застосування цифрових технологій, обґрунтований вибір, диференціацію та використання комплексу цифрових технологій відповідно до типології об'єктів графічного дизайну, що створює можливості для перерозподілу резерву часу з технічних аспектів проєктування на користь творчої пошукової діяльності.

Технологічний концепт окреслює основні аспекти реалізації підготовки майбутніх графічних дизайнерів, а саме: адаптивне використання міждисциплінарних знань; творче вирішення проблем; застосування ітеративного процесу проєктування з урахуванням його стадій і кроків; використання типології об'єктів дизайну на основі сегментації послуг сфери графічного дизайну; організацію практико-орієнтованого навчання у симульованому професійному середовищі й моделювання професійних ситуацій; опанування на практиці стандартів і вимог до об'єктів дизайну, роботи з

базовими візуальними матеріалами з дотриманням основ доброчесності. Організація освітнього процесу ґрунтується на використанні відповідного сучасним умовам інтегрованого освітнього середовища. В освітній процес підготовки майбутніх графічних дизайнерів запроваджуються сучасні форми (практико-орієнтовані лекції, вебінари з використанням суспільних ресурсів, міні-тренінги), методи (case study, портфоліо, проєктів, імітаційні методи, моделювання професійних ситуацій, управління знаннями з використанням mind maps тощо) і прийоми навчання (комбінаторні прийоми; систематизація інформації у mood boards; проблемні питання щодо рішень у змінених умовах; інтерактивне унаочнення прийомів роботи з цифровими технологіями; аналіз відеоматеріалів; прийоми рефлексії тощо).

Практичний концепт реалізується через упровадження в освітній процес ЗВО системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, що передбачає інтеграцію розробленого змістового, організаційно-методичного та діагностичного забезпечення в межах фахових освітніх компонентів. Верифікація ефективності означеної системи здійснюється за допомогою розробленого інструментарію діагностики сформованості готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій за її компонентами, який охоплює тестові завдання для перевірки рівня теоретичних знань, аналіз результатів виконання проєктних завдань, експертне оцінювання результатів діяльності, аналіз рефлексивних коментарів щодо процесу й результатів проєктування. Застосування діагностувального інструментарію уможливорює здійснення експериментальної перевірки результативності запропонованої системи підготовки й визначення динаміки розвитку компонентів означеної готовності. Практичний концепт також передбачає прогностичне обґрунтування подальших напрямів удосконалення підготовки майбутніх графічних дизайнерів, яке здійснюється на основі аналізу результатів діагностики та виявляється у коригуванні змістового наповнення освітніх компонентів, організації навчальної діяльності (зокрема, проєктної та інтегрованої), доборі методів навчання відповідно до рівнів підготовленості здобувачів вищої освіти, виявленні чинників ефективності реалізації системи підготовки, особливостей використання цифрових технологій, міждисциплінарної інтеграції та розширення можливостей застосування запропонованої системи в освітніх програмах галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ЗВО.

Загальна гіпотеза полягає в припущенні, що якість підготовки майбутніх графічних дизайнерів підвищиться за умови реалізації науково обґрунтованої системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, яка враховує технологічні, функціональні, комунікаційні, естетичні й креативні характеристики професійної діяльності графічного дизайнера, містить мету і завдання, для досягнення яких застосовуються відповідні організаційні форми, зміст, методи і засоби навчання, реалізуються сучасні теоретико-методологічні підходи, організаційно-педагогічні умови з урахуванням передумов підготовки та впроваджуються адаптована система об'єктів графічного дизайну і базовий комплекс цифрових технологій. Реалізація зазначених положень забезпечить підвищення рівня сформованості готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. Загальна гіпотеза конкретизується в часткових припущеннях, які передбачають, що рівень сформованості готовності майбутніх

графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій можна суттєво підвищити, якщо:

- підготовка майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій ґрунтуватиметься на ключових підходах до оновлення змісту підготовки (stakeholder-based, транснаціональному, системному, інтегративному, компетентнісному, практико-орієнтованому) і навчання майбутніх графічних дизайнерів проектуванню об'єктів дизайну засобами цифрових технологій (системному, фреймовому, компетентнісному, практико-орієнтованому, особистісно орієнтованому, креативному);

- зміст підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій перманентно оновлюватиметься відповідно до змін у сфері глобального графічного дизайну та з урахуванням вимог ключових груп стейкхолдерів (зокрема, роботодавців), на підставі чого запроваджуватимуться зміни у змісті й структурі освітньої програми «Графічний дизайн», освітніх компонентів, формах, методах та засобах навчання;

- реалізація проектно-практико-орієнтованого підходу у підготовці майбутніх графічних дизайнерів з урахуванням системи об'єктів графічного дизайну та базового комплексу цифрових технологій, адаптованих до потреб освітнього процесу, забезпечуватиме формування і трансфер навичок застосування цифрових технологій під час проектування об'єктів дизайну, а отже – розвиток фахових компетентностей для успішної професійної діяльності, узгодженої із запитами ринку праці.

Методологічна основа: дослідження базується на законодавчих і нормативних документах щодо стану і перспектив реформування системи вищої освіти, глобальних фахових звітах сфери графічного дизайну; сучасних теоріях, концепціях розвитку дизайну, дослідженнях об'єктів, процесів і явищ графічного дизайну; теоретичних засадах професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів, сукупності теоретико-методологічних підходів до оновлення змісту підготовки і до навчання; дидактичних концепціях інтегративного, практико-орієнтованого, особистісно орієнтованого навчання із застосуванням методів проектів, фреймів, кейсів; філософських, концептуальних (відповідних сфері графічного дизайну), загальнодидактичних принципах, теоріях моделювання соціальних систем у соціокультурному просторі, педагогічних об'єктів і процесів.

Теоретичною основою дослідження є ідеї та положення щодо:

- основних напрямів модернізації вищої освіти (І. Гевко, Р. Гуревич, О. Дубасенюк, В. Кравець, Є. Лодатко, Г. Терещук, С. Ткачук, Н. Шетеля та ін.);

- упровадження цифрових технологій до підготовки майбутніх фахівців (Ф. Апшай, І. Борщ, Д. Борисенко, Н. Комашко, Л. Макаренко, О. Потапчук, В. Ребенок, О. Семеніхіна, В. Слабко, Ю. Трач, І. Цідило та ін.);

- особливостей і сучасних вимог до підготовки майбутніх дизайнерів (Ю. Адоньєва, С. Алексєєва, Н. Дерев'янка, Т. Козак, Г. Максименко, О. Пасько, В. Прусак, В. Олійник, В. Тименко, О. Трошкін, О. Швець та ін.);

- засад професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів (О. Баніт, Т. Божко, А. Максимова, С. Прищенко, В. Томашевський, Н. Школяр та ін.);

- особливостей проектування об'єктів дизайну (Т. Божко, М. Єфімова, Н. Сергєєва, О. Чуєва, О. Яремчук та ін.) та методичних засад опанування цифровими

технологіями (А. Болтенков, В. Олійник, К. Осадча, І. Цідило та ін.).

На різних етапах дослідницького пошуку застосовувалися такі **методи дослідження**:

метатеоретичні: діалектичний метод і метод системного аналізу;

теоретичні: аналіз законодавчих і нормативних документів щодо питань вищої освіти, стандартів освіти, освітніх програм, дисертаційних досліджень, методичної, довідкової та спеціальної літератури з проблеми підготовки майбутніх графічних дизайнерів; узагальнення та систематизація тенденцій, теоретичних і методологічних засад підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, концептуалізація основних положень дослідження; компаративний та контент-аналіз для узагальнення вимог ринку праці (стейкхолдерів-роботодавців) до графічних дизайнерів і з'ясування затребуваних навичок проектування об'єктів графічного дизайну засобами цифрових технологій; типізація і класифікація об'єктів графічного дизайну з метою проектування адаптованої до потреб підготовки системи об'єктів дизайну та комплексу цифрових технологій, що забезпечують проектну діяльність графічних дизайнерів; систематизація, ідеалізація, узагальнення, моделювання під час розробки структурно-функціональної моделі системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; абстрагування та висування гіпотез у процесі розробки концепції дослідно-експериментальної роботи;

емпіричні: спостереження за освітнім процесом для вдосконалення підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; опитування викладачів та здобувачів вищої освіти; експертне оцінювання; анкетування; тестування, педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленої системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; методи математичної статистики для визначення достовірності отриманих результатів, графічні методи для унаочнення результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася впродовж 2019–2025 років на базі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Запорізького національного університету, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Краматорського фахового коледжу технологій та дизайну. Педагогічним експериментом було охоплено 443 здобувачі вищої освіти (спеціальність 022 «Дизайн», освітньо-професійні програми «Графічний дизайн»), 22 науково-педагогічні працівники ЗВО, на базі яких проводився педагогічний експеримент, та 12 стейкхолдерів освітніх програм.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що вперше:

– теоретично обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій як сукупність методологічного, теоретичного, технологічного і практичного концептів, якими окреслено теоретико-методологічні положення, що характеризують провідні ідеї, специфіку, принципи, закономірності підготовки майбутніх графічних

дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій;

– спроектовано та обґрунтовано систему підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; розроблено структурно-функціональну модель системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, яка складається з взаємопов'язаних блоків: цільового (відображає мету і завдання системи), методологічно-концептуального (сукупність теоретико-методологічних підходів до оновлення змісту підготовки майбутніх графічних дизайнерів та навчання майбутніх графічних дизайнерів проєктуванню об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; принципів, концептуальних положень підготовки, які забезпечують методологічну цілісність зазначеної системи), структурно-змістового (охоплює систему об'єктів графічного дизайну та комплекс цифрових технологій, адаптованих до потреб підготовки та інтегрованих до її змісту, освітні компоненти), технологічно-процесуального (містить сукупність форм (формальної: інструктивні, інтерактивні, бінарні лекції; практичні заняття, вебінари, самостійні індивідуальні роботи; неформальної та інформальної освіти), методи і засоби навчання) блоків, блоку організаційно-педагогічних умов, діагностувального блоку (охоплює етапи діагностики, інструментарій діагностики готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, компоненти, критерії і показники для визначення рівнів готовності) та результату (сформована готовність майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій);

– визначено організаційно-педагогічні умови реалізації системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій: створення інтегрованого освітнього середовища, його систематична модернізація відповідно до змін у підготовці майбутніх графічних дизайнерів; координація взаємозв'язків між освітніми компонентами у контексті підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; забезпечення трансферу та інтеграції цифрових технологій як основи розвитку навичок їх використання майбутніми графічними дизайнерами; залучення майбутніх графічних дизайнерів до практико-орієнтованої проєктної діяльності у процесі опанування цифровими технологіями;

– виокремлено теоретико-методологічні підходи до оновлення змісту підготовки майбутніх графічних дизайнерів (stakeholder-based, транснаціональний, системний, інтегративний, компетентнісний і практико-орієнтований) та навчання майбутніх графічних дизайнерів проєктуванню об'єктів дизайну засобами цифрових технологій (системний, компетентнісний, фреймовий, практико-орієнтований, особистісно-орієнтований і креативний).

Узагальнено тенденції підготовки майбутніх дизайнерів і специфічні орієнтири професійної діяльності у сфері графічного дизайну, основними з яких є оновлення змісту освіти відповідно до змін професійного середовища; розширення професійних функцій графічного дизайнера; посилення проєктного та практичного складників навчання; активне впровадження цифрових технологій.

Уточнено сутність понять «цифрові технології», «об'єкт графічного дизайну», конкретизовано поняття «готовність майбутніх графічних дизайнерів до проєктування

об'єктів дизайну засобами цифрових технологій», проведено структурний аналіз означеної готовності, що охоплює особистісний, когнітивно-професійний, діяльнісний, креативно-професійний і самогностичний компоненти, конкретизовано критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, інтегративно-творчий, аналітико-рефлексивний) та показники зазначеної готовності.

Подальшого розвитку набули наукові положення щодо врахування принципів професійної діяльності графічних дизайнерів у процесі підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, створення симульованого професійного середовища, діагностики рівнів готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Практичне значення дослідження полягає: в тому, що отримані результати впроваджені науково-педагогічними працівниками у системі вищої мистецької освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» для цілеспрямованої реалізації концепції підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, розробки, оновлення змісту і структури освітніх програм, навчальних планів, робочих програм, навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів; в актуалізації й оновленні змісту і структури освітньої програми «Графічний дизайн» першого рівня вищої освіти; розробці, актуалізації і впровадженні в освітній процес підготовки майбутніх графічних дизайнерів авторських навчальних, робочих програм, силабусів, електронного навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів «Комп'ютерні технології в графічному дизайні», «Художнє проектування рекламної графіки», «Цифровий медіа-дизайн», «Цифровий живопис», «Web-дизайн», «Типографіка та рекламні технології», «Адвент-календар. Проектування комплектного видання», «Проектування багатосторінкового видання» для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн», посібника «Комп'ютерні технології в графічному дизайні. Растрова графіка», методичних рекомендацій «Цифрові технології в графічному дизайні. Artweaver», розробці й упровадженні критеріально-діагностувального інструментарію (методики) діагностики готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій; ініціації та проведенні Всеукраїнського конкурсу мотиваційних постерів, виконаних засобами цифрових технологій до Міжнародного дня дизайну (International Design Day) «Be Creative» (для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн»). Матеріали дослідження також можуть бути використані науково-педагогічними працівниками за іншими спеціальностями галузі знань 02 «Культура і мистецтво» (зокрема, 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»).

Упровадження результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження упроваджені в освітній процес ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (довідка №1/319 від 08.04.2025), Запорізького національного університету (довідка №01/01-23/414 від 12.03.2025), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка №423/25.03-33 від 08.04.2025), КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (довідка №01-22/407 від 09.04.2025), Криворізького державного педагогічного університету (довідка №08-201/3

від 28.03.2025), ЗВО «Університет Короля Данила» (довідка №114 від 16.05.2025), Краматорського фахового коледжу технологій та дизайну (довідка №93 від 31.03.2025).

Особистий внесок здобувача. Усі наведені в дисертації результати отримані автором самостійно. У спільних працях авторові належить: [3] – аналіз змісту проєктної діяльності графічного дизайнера із застосуванням цифрових технологій; [4] – систематизація та аналіз досліджень з проблем підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктної діяльності (UI/UX дизайну) з використанням інтерактивних освітніх платформ; [5] – виокремлення особливостей цифрових технологій, що впливають на розвиток сучасного цифрового мистецтва; [6] – узагальнення результатів дослідження технологічних засобів, що застосовуються у процесі реалізації ротаційної моделі змішаної форми навчання; [7] – концептуалізація шляхів реалізації міждисциплінарного підходу у підготовці здобувачів вищої освіти до професійної діяльності; [8] – аналіз використання цифрових технологій у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну; [9] – окреслення підходів і методів навчання майбутніх графічних дизайнерів опануванню графічними редакторами; [10] – аналіз понять творчість, креативність, обдарованість, видів дизайну середовищ, відповідних певним профілям обдарованості; [13] – виокремлення психологічних і технологічних принципів проєктування графічним дизайнером образотворчого видання; [18] – узагальнення цілей використання та окреслення інструментів штучного інтелекту у професійній діяльності графічного дизайнера; [20] – визначення умов застосування і критеріїв відбору засобів штучного інтелекту для використання у підготовці майбутніх графічних дизайнерів; [28] – аналіз ключових груп стейкхолдерів в оновленні підготовки майбутніх дизайнерів; [29] – обґрунтування застосування підходів філософсько-світоглядного, загально-наукового та конкретно-наукового рівнів методології до підготовки майбутніх дизайнерів; [30] – окреслення методичного аспекту підготовки майбутніх дизайнерів до генерування ідей; [31] – аналіз етно-філософського підґрунтя графічного дизайну задля створення автентичних візуальних рішень об'єктів дизайну; [33] – узагальнення результатів дослідження цифрової компетентності здобувачів освіти; [35] – конкретизація методичної складової врахування тенденцій графічного дизайну в підготовці майбутніх графічних дизайнерів; [40] – узагальнення візуальних проявів фірмового дизайну, що враховуються під час проєктування макету сайту; [47] – аналіз можливостей інтеграції цифрових технологій і мистецтва задля художнього відображення дійсності у цифровому просторі; [51] – виокремлення шляхів інтеграції образів слов'янської міфології в поліграфічну продукцію як засіб збереження культурної спадщини; [56] – розробка завдань, які сприяють розвитку креативності майбутніх графічних дизайнерів; [57] – типологізація та виокремлення концептуальних, функціональних і технологічних особливостей проєктування настільних календарів; [59] – аналіз тенденції розвитку етнодизайну із застосування елементів традиційних орнаментів у продуктах сучасного графічного дизайну; [63] – теоретичне осмислення компетентнісного підходу в контексті підготовки фахівців технологічного напрямку; [64] – визначення особливостей застосування графічними дизайнерами елементів doodle art під час проєктування об'єктів дизайну в Adobe Illustrator; [66] – аналіз взаємовпливів дизайнерських рішень, суспільних тенденцій, стильових трендів під час проєктування принтів; [68] – окреслення впливу тенденцій у графічному дизайні та характеристик цільової аудиторії на проєктування

об'єктів дизайну на прикладі адвент-календаря.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертаційної роботи висвітлено й обговорено на засіданнях кафедри дизайну ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», кафедри комп'ютерних технологій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, а також на *міжнародних* («Феномен культури постглобалізму» (Маріуполь, 2021), «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір» (Запоріжжя, 2021, 2022), «Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society» (Riga, 2021), «Особистісно-професійний розвиток здобувачів вищої освіти в постнекласичній парадигмі» (Черкаси, 2022), «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (Київ, 2022, 2023, 2024, 2025), «Design, Visual Art, & Creativity: Modern Trends and Technologies» (Запоріжжя, 2022, 2023, 2024, 2025), «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: вітчизняний і світовий досвід упровадження» (Київ, 2023), «Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору: світовий і вітчизняний вимір» (Львів, 2023), «Focus areas of culture and art in Ukraine and the Republic of Poland» (Częstochowa, 2023), «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця» (Суми, 2023), «Integrity, Open Science and Artificial Intelligence in Academia and Beyond: Meeting at the Crossroads» (Riga, 2023), «Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи» (Запоріжжя, 2023), «Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку» (Полтава, 2024), «Інноваційні технології в науці та освіті. Європейський досвід» (Дніпро, 2024), «Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти» (Світязь, 2024, 2025), «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу» (Запоріжжя, 2024), «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця» (Суми, 2024), «Педагогіка мистецтва для збереження і розвитку психічного і фізичного здоров'я та культурного зростання особистості впродовж життя» (Запоріжжя, 2024) і *всеукраїнських* («Теоретико-методичні аспекти технологічної освіти учнівської та студентської молоді засобами естетичної культури та дизайну» (Полтава, 2020), «Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва» (Черкаси, 2021), «Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорія, практика» (Київ, 2021), «Актуальні проблеми формування естетичної культури учнівської та студентської молоді в закладах освіти України» (Кривий Ріг, 2023), «Мистецтво в реаліях сучасної освіти» (Полтава, 2023), «Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти» (Полтава, 2023, 2024, 2025) конференціях.

Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук «Реалізація особистісно-орієнтованого підходу в процесі профільного трудового навчання старшокласників» (спеціальність 13.00.02 – теорія і методика трудового навчання) захищено в 2007 р. у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. Матеріали кандидатської дисертації в тексті докторської дисертації не використовувалися.

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 69 наукових і

науково-методичних праць (42 – одноосібні), зокрема: 2 колективні монографії, 7 статей у журналах, що індексуються у наукометричних базах Scopus і Web of Science (у співавторстві); 22 статті у наукових фахових виданнях України; 4 статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях; 24 публікації апробаційного характеру; 10 публікацій, які додатково відображають результати дисертації.

Структура дослідження. Дисертація складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (809 джерел, з яких 351 – іноземною мовою), 19 додатків на 158 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 694 сторінки, з них 423 сторінки основного тексту. Робота містить 29 таблиць та 57 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність дослідження підготовки майбутніх графічних дизайнерів (далі – МГД) до проєктування об'єктів дизайну (далі – ОД) засобами цифрових технологій (далі – ЦТ) у контексті трансформації професійної діяльності, цифровізації креативних індустрій та вимог сучасного ринку праці; визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано його мету і завдання, окреслено методи наукового пошуку; розкрито сутність авторської концепції підготовки МГД до проєктування ОД засобами ЦТ; конкретизовано загальну і часткові гіпотези; розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію, особистий внесок здобувача, упровадження та опублікування результатів дослідження, а також зазначено структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «**Підготовка майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій як проблема педагогічної науки і практики**» підготовку МГД розглянуто як комплексну міждисциплінарну проблему педагогічної науки і практики, зумовлену динамічними трансформаціями креативних індустрій, цифровізацією професійної діяльності та зростанням ролі графічного дизайну у сучасних комунікаційних процесах. Обґрунтовано, що в умовах перманентної цифрової трансформації економіки, зокрема, сектору креативних індустрій, спостерігається стале зростання глобального ринку графічного дизайну, розширення номенклатури об'єктів графічного дизайну, застосування комплексу постійно оновлюваних ЦТ, ускладнення вимог до візуальної комунікації та професійних компетентностей фахівців, що актуалізує потребу модернізації системи підготовки МГД у ЗВО.

Проаналізовано сучасні тенденції у вирішенні проблем підготовки майбутніх дизайнерів, зокрема, пов'язані з цифровізацією освітнього процесу та трансформацією цифрових технологій, посиленням проєктної складової навчання, розширенням професійних функцій дизайнерів, що засвідчило фрагментарність досліджень щодо цілісного поєднання педагогічних, проєктних і цифрово-технологічних складників підготовки, зосередженість переважно на художніх аспектах професійної діяльності. З'ясовано, що освітній потенціал ЦТ та їх роль у формуванні проєктно-технічних навичок МГД залишаються недостатньо систематизованими. Узагальнено тенденції підготовки МГД та специфічні орієнтири галузі графічного дизайну (оновлення змісту підготовки відповідно до змін професійного середовища; трансформація освітнього процесу в умовах нестабільності; розширення сфери професійних обов'язків

графічного дизайнера; активне впровадження ЦТ і засобів штучного інтелекту тощо). Проаналізовано потреби ключових груп стейкхолдерів. Аналіз здійснено на основі галузевих звітів, контент-аналізу вакансій, узагальнення позицій роботодавців, фахівців дизайн-індустрії, викладачів, здобувачів вищої освіти сформульовано вимоги до графічного дизайнера з обмеженим досвідом професійної діяльності, що створює підґрунтя для науково обґрунтованого оновлення підготовки МГД.

Уточнено категоріальне поле дослідження, що охоплює поняття «підготовка», «професійна підготовка», «підготовка майбутніх графічних дизайнерів», «проектування», «об'єкт графічного дизайну», «цифрові технології», «цифрова компетентність», «проектна компетентність», «цифрова проектно-технічна компетентність». На основі логіко-поняттєвого аналізу обґрунтовано доцільність інтеграції цих понять у межах єдиної педагогічної конструкції, що відображає специфіку професійної діяльності графічного дизайнера у цифровому середовищі. Запропоновано авторське розуміння готовності МГД до проектування ОД засобами ЦТ як інтегральної характеристики, що репрезентує діяльнісний вимір цифрової проектно-технічної компетентності та виявляється у здатності здійснювати повний цикл проектної діяльності з використанням сучасних ЦТ.

Окрему увагу приділено аналізу практики використання ЦТ у підготовці МГД у ЗВО. З'ясовано, що підготовка МГД у країнах Європи та Північної Америки орієнтована на опанування проектної діяльності через студійне та кейс-орієнтоване навчання із використанням ЦТ, однак відмінності у професійних спеціалізаціях та освітніх стандартах унеможливають пряме перенесення структури й змісту зарубіжних освітніх програм в український контекст. Виявлено, що у підготовці МГД в Україні ЦТ переважно застосовуються як інструмент візуалізації або технічного відтворення дизайнерських рішень, без достатнього педагогічного осмислення їх потенціалу як засобу формування проектного мислення, трансферу навичок і професійної автономії МГД. Це зумовлює розрив між освітнім і професійним середовищами, обмежує можливості підготовки МГД до реальних умов практики у сфері дизайну. Наголошено на необхідності виокремлення теоретичних підходів до підготовки МГД з урахуванням міждисциплінарності професійної діяльності, впливу технологічних, соціокультурних, економічних чинників, динаміки галузевих змін.

Систематизовано теоретико-методологічні підходи до підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ. Серед підходів до оновлення змісту підготовки МГД ключовими є stakeholder-based, транснаціональний, системний, інтегративний, компетентнісний і практико-орієнтований, а серед підходів до навчання МГД проектуванню ОД засобами ЦТ – системний, фреймовий, компетентнісний, практико-орієнтований, особистісно орієнтований і креативний. Доведено, що їх комплексне застосування створює підґрунтя для побудови педагогічної системи, спрямованої на формування готовності до проектної діяльності в умовах цифрової трансформації.

У другому розділі «**Професійна діяльність як смисловий вектор підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій**» професійну діяльність графічного дизайнера висвітлено як смисловий і структуроутворювальний вектор підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ. Концептуальним положенням розділу є твердження про те, що саме логіка реальної професійної проектної діяльності, її принципи, змістові

характеристики, типологічна структура об'єктів графічного дизайну мають визначати напрями оновлення змісту, форм і технологій підготовки МГД у ЗВО. Здійснено аналіз принципів професійної діяльності графічного дизайнера у контексті цифрового проектування. Показано, що сучасна професійна діяльність у сфері графічного дизайну формується під впливом взаємопов'язаних чинників (розвитку креативних індустрій, цифровізації виробничих процесів, трансформації форматів об'єктів дизайну, глобалізації ринку дизайн-послуг тощо). Обґрунтовано, що професійна діяльність графічного дизайнера втрачає вузьку спеціалізацію та набуває поліфункціонального характеру, поєднуючи творчі, технологічні, комунікативні й аналітичні складники. У цьому контексті ЦТ постають інструментом реалізації дизайн-рішень і середовищем професійної діяльності, що визначає її темп, структуру та вимоги до результату. Наголошено, що принципи професійної діяльності визначають способи обробки інформації, розробки ОД, логіку прийняття рішень, характер взаємодії з ЦТ як змістові та процесуальні орієнтири підготовки МГД і зумовлюють необхідність переорієнтації підготовки МГД з репродуктивного засвоєння ЦТ на формування здатності до повного циклу цифрового проектування (від аналізу завдання, створення концепції до реалізації, презентації й адаптації дизайн-продукту в різних цифрових середовищах).

Проектну діяльність МГД визначено як провідну форму професійної активності графічного дизайнера, системний, ітеративний процес, що має чітко виражену структуру, змістове наповнення та технологічну зумовленість. Визначено, що проектування ОД засобами ЦТ передбачає послідовну взаємодію аналітичного, концептуального, візуально-композиційного, технологічного й рефлексивного складників. Обґрунтовано доцільність трактування проектної діяльності не лише як методу навчання, а як моделі відтворення реальної професійної діяльності графічного дизайнера в освітньому середовищі. Увагу зосереджено на структурних аспектах проектної діяльності, що забезпечують цілісність і поетапність проектування, а також на змістових аспектах, пов'язаних із формуванням навичок прийняття рішень під час проектування у цифровому середовищі. Технологічний аспект проектної діяльності розкрито через аналіз ролі ЦТ і платформ, які забезпечують інтеграцію різних етапів проектування, можливість трансферу навичок між різними типами ОД та адаптацію результатів до вимог багатоканальної візуальної комунікації, де проектна діяльність постає механізмом формування готовності МГД.

Обґрунтовано типологію об'єктів графічного дизайну на засадах глобальної сегментації дизайн-послуг і визначено її імплікації для підготовки МГД. Встановлено, що сучасний ринок графічного дизайну характеризується динамічним розширенням номенклатури ОД, розмиттям меж між їх типами та інтеграцією традиційних і цифрових форматів. У зв'язку з цим типологія об'єктів графічного дизайну розглядається як дидактична основа структурування змісту підготовки МГД.

Доведено, що адаптована типологія об'єктів графічного дизайну у взаємодії з комплексом ЦТ створює умови для трансферу проектних і технологічних навичок між різними сегментами професійної діяльності. Це забезпечує формування у МГД цілісного бачення професійної діяльності та здатності працювати в багатовимірному цифровому середовищі. Типологія об'єктів графічного дизайну реалізує функцію репрезентації реальних форматів професійної діяльності та є методологічною,

технологічною та когнітивною основою для застосування механізмів трансферу навичок, переходу від теоретичної конструкції до практичної, діяльнісної здатності МГД до проектування ОД засобами ЦТ.

У третьому розділі «**Концептуальні засади підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій**» викладено концептуальні засади підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ, що становлять методологічне й теоретичне ядро дослідження. Обґрунтовано авторську концепцію підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ як наукове знання, спрямоване на пояснення й цілеспрямовану трансформацію процесу підготовки МГД. Концепція трактується як сукупність ідей і положень, інтегративна модель наукового мислення, що поєднує вихідні положення, які задають методологічні межі й окреслюють провідні ідеї підготовки МГД, мету (забезпечення у процесі підготовки цілеспрямованого формування готовності МГД до проектування ОД засобами ЦТ) й завдання підготовки МГД, принципи, що слугують регуляторами реалізації процесу підготовки й забезпечують внутрішню логіку концептуальної моделі та чотири її концепти.

Розроблена концепція підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ заснована на провідних авторських ідеях щодо взаємозумовленості глобального й національного розвитку графічного дизайну, трансформації типології ОД і комплексу ЦТ як інструментальної основи їх проектування, формування здатності МГД до сталого професійного розвитку; проектування ОД, інтерпретованого як людиноцентрована, міждисциплінарна, ітеративна діяльність, що ґрунтується на принципах візуалізації, комунікативності, функціональності, естетизації, емоційності й креативності; практико-орієнтованого структурування освітніх компонентів, максимального залучення МГД до симульованого професійного середовища та опанування функціоналом ЦТ задля оптимізації процесів, вивільнення ресурсу часу для пошукової креативної діяльності, формування трансферу навичок, здатності до презентації та рефлексії результатів проектної діяльності відповідно до актуальних потреб сфери графічного дизайну і підготовки МГД. Структура концепції охоплює методологічний, теоретичний, технологічний та практичний концепти:

методологічний концепт інтегрує парадигмальні орієнтири, які задають змістову спрямованість і характер професійної підготовки МГД, методологічні засади, представлені положеннями методології наукового пізнання, загальнонауковою й конкретно-науковою методологією, теоріями педагогіки, психології, особистості, мотивації та творчості, сукупністю теоретико-методологічних підходів, що забезпечують узгодження логіки побудови освітнього процесу з реальними умовами професійної діяльності графічного дизайнера в цифровому середовищі;

теоретичний концепт ґрунтується на сучасних положеннях педагогічної теорії та розширеному понятійно-категоріальному апараті, що розкриває сутність і структуру процесу підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ, зумовлює структуру освітніх компонентів, спрямованих на формування здатності МГД здійснювати проектну діяльність у цифровому середовищі; його основу становлять як загальнопедагогічні поняття (професійна підготовка, освітній процес, освітнє середовище, компетентність, система), так і уточнені та введені у дослідження дефініції, зокрема, «підготовка майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами

цифрових технологій», «цифрова проєктно-технічна компетентність», «готовність майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій», визначаючи логіку та взаємозв'язки між освітніми компонентами, освітнім середовищем, методами і результатами навчання;

технологічний концепт окреслює способи реалізації системи підготовки МГД через коригування змісту освіти, методику навчання, поетапність освітнього процесу та механізми моніторингу готовності до проєктування ОД засобами ЦТ; він зорієнтований на динамічність і адаптивність підготовки, що враховує специфіку дизайнерської діяльності, потребу в постійному оновленні освітніх програм, освітніх компонентів і комплексу ЦТ, забезпеченні трансферу знань і навичок на основі фреймування змісту навчання та усвідомленого вибору ЦТ відповідно до типології ОД, застосування інтегрованого освітнього середовища, сучасних форм, методів і прийомів навчання з метою забезпечення практико-орієнтованого характеру підготовки МГД та моделювання професійних ситуацій у цифровому середовищі;

практичний концепт відображає впровадження авторської системи підготовки МГД у реальний освітній процес та забезпечує зворотний зв'язок між теоретичною моделлю й результатами її функціонування; ґрунтується на застосуванні діагностувального інструментарію, що дає змогу визначити рівні готовності МГД до проєктування ОД засобами ЦТ за відповідними компонентами, критеріями та показниками; забезпечує експериментальну перевірку результативності системи підготовки МГД, фіксацію динаміки розвитку готовності МГД та обґрунтування подальших напрямів її вдосконалення.

Визначено передумови розробки концепції (наявність цифрової грамотності МГД та їх уявлення про професійну сферу застосування цифрових навичок, основи проєктної діяльності) та встановлено низку обмежень, що стримують упровадження ЦТ в освітній процес (недостатній доступ до сучасного обладнання; наявність різних підходів до відбору ЦТ, відсутність професійного стандарту, що ускладнює інтеграцію ЦТ в освітній процес; обмеженість інституційної та методичної підтримки; критичне ставлення до використання штучного інтелекту та ризику візуального плагіату).

Конкретизовано структуру готовності МГД до проєктування ОД засобами ЦТ як інтегрального результату професійної підготовки. Готовність визначено як складну динамічну характеристику особистості, яка утворена внаслідок взаємодії складників професійної підготовки, і містить систему знань, умінь і навичок, потреб, мотивів, цінностей, що забезпечує можливість здійснення проєктної діяльності засобами ЦТ, аналізу і корекції її результатів. Виокремлено п'ять взаємопов'язаних компонентів готовності: особистісний, когнітивно-професійний, діяльнісний, творчо-професійний та самогностичний. Для кожного компонента визначено відповідні критерії оцінювання (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, інтегративно-творчий, аналітико-рефлексивний) та систему показників, що дають змогу здійснювати цілісну й диференційовану діагностику рівнів сформованості готовності. Обґрунтовано чотири рівні сформованості зазначеної готовності МГД (початковий, середній, достатній і високий), які відображають динаміку професійного становлення МГД у процесі навчання та є основою для оцінювання ефективності педагогічних впливів.

Представлено діагностувальний інструментарій, спрямований на комплексне визначення рівнів готовності МГД, що поєднує авторську методику, тестові й

практико-орієнтовані завдання, аналітичні й рефлексивні методи оцінювання окресленої готовності. Діагностувальний інструментарій зорієнтований на виявлення рівня володіння ЦТ, здатності МГД до генерування й візуалізації ідей, розуміння логіки проектування, самостійного прийняття рішень і рефлексії власної діяльності.

У четвертому розділі **«Моделювання системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій»** здійснено теоретико-методологічне і практико-орієнтоване моделювання системи підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ. Вихідною позицією є положення про те, що підготовка МГД не може обмежуватися фрагментарним використанням ЦТ; вона потребує цілісної, науково обґрунтованої педагогічної системи, яка відображає закономірності фахової діяльності графічного дизайнера, логіку формування готовності до проектування ОД та динаміку розвитку ЦТ.

Реалізація концепції підготовки МГД представлена педагогічною системою, яка має відкритий, гнучкий, динамічний характер (оскільки функціонує в умовах постійного оновлення ЦТ, трансформації професійних ролей графічного дизайнера, зростання вимог до якості візуальної комунікації) та наповнюється змістом з урахуванням інтегрованого освітнього середовища, в якому функціонує.

Систему підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ представлено як цілісне педагогічне утворення. Цілісність системи підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ забезпечується інтеграцією її компонентів: цільового, методологічно-концептуального, структурно-змістового, технологічно-процесуального і діагностувально-результативного, між якими вибудовано стійкі вертикальні та горизонтальні зв'язки. Систему інтерпретовано як сукупність окреслених компонентів, що функціонують у межах підготовки МГД у ЗВО та спрямовані на поетапне формування готовності МГД до здійснення повного циклу проектної діяльності в цифровому середовищі, в якій техніко-інструментальний, концептуально-проектний та ціннісно-рефлексивний виміри поєднані в єдину логіку професійного становлення. Розроблено структурно-функціональну модель системи підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ, яка є узагальненим відображенням логіки формування означеної готовності. Означена модель побудована як сукупність цільового, методологічно-концептуального, структурно-змістового, технологічно-процесуального блоків, блоку організаційно-педагогічних умов, діагностувального, результативного блоків (з урахуванням ключових чинників впливу), кожен з яких реалізує визначену функцію у процесі підготовки МГД (рис. 1).

Зокрема, *цільовий блок* є системоутворювальним, відображає стратегічну мету підготовки МГД – формування готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, а також конкретизує завдання системи підготовки як основу наступного формування змісту, форм, методів, засобів підготовки, контролю та оцінки результатів її функціонування.

Методологічно-концептуальний блок акумулює сукупність наукових підходів (зокрема, системного, компетентнісного, практико-орієнтованого, фреймового, особистісно орієнтованого, креативного підходів до навчання МГД), принципів професійної діяльності, загальнодидактичних і специфічних принципів підготовки МГД і концептуальних положень, які забезпечують методологічну цілісність системи підготовки МГД, що дає змогу поєднати академічну підготовку з реальними практиками професійної діяльності графічного дизайнера.

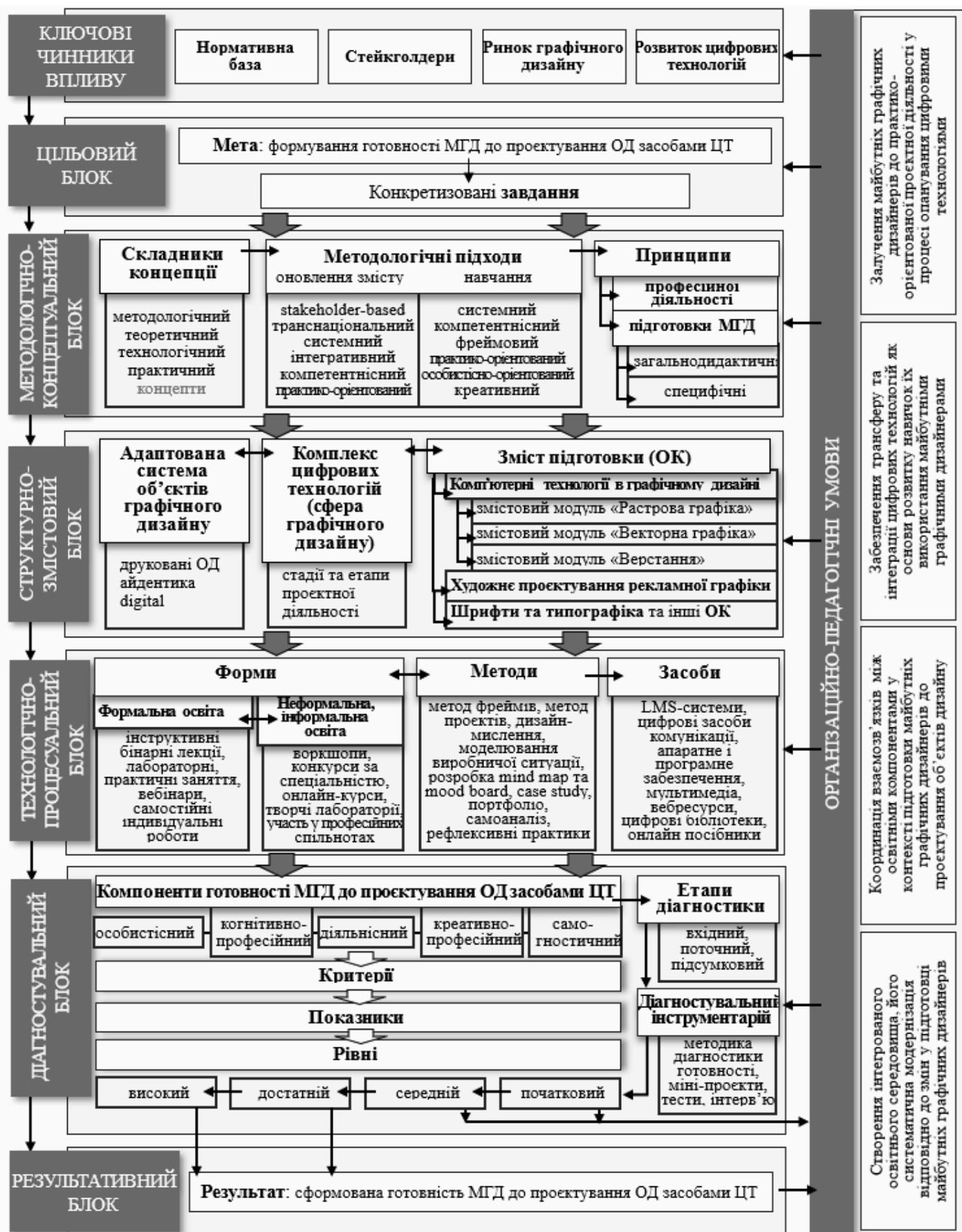

Рис. 1. Структурно-функціональна модель системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій

*МГД – майбутні графічні дизайнери, ОД – об'єкти дизайну, ЦТ – цифрові технології, ОК – освітні компоненти

Структурно-змістовий блок є змістовим центром окресленої моделі системи підготовки. Він відображає логіку побудови змісту підготовки, взаємозв'язок теоретичних, практичних і проектних складників, зокрема: інтеграцію адаптованої до потреб підготовки МГД системи об'єктів ГД як основу різних типів навчальних професійно-орієнтованих завдань, комплексу ЦТ, релевантних завданням проектування різних типів об'єктів ГД, відповідно до етапів проектної діяльності, у фахові освітні компоненти («Комп'ютерні технології в графічному дизайні» зі змістовими модулями «Растрова графіка», «Векторна графіка», «Верстання», «Основи презентації у цифровому просторі», «Художнє проектування рекламної графіки», «Шрифти та типографіка» тощо), які складають змістову й об'єктно-технологічну основу підготовки МГД та покривають потреби теоретичної, практичної, проектної підготовки МГД, формування готовності МГД до проектування ОД засобами ЦТ, із фокусом на її міждисциплінарному характері.

Технологічно-процесуальний блок репрезентує сукупність: форм формальної (представлено інструктивними, інтерактивними, бінарними лекціями; практичними заняттями, вебінарами, самостійними індивідуальними роботами), неформальної та інформальної освіти (наукові проблемні групи, конкурси за спеціальністю, онлайн-курси, воркшопи, буткемпи, участь у професійних спільнотах, фріланс-проекти); методів навчання, найбільш відповідних активному і практико-проектно-проблемно-орієнтованому формуванню навичок застосування ЦТ, притаманних сфері ГД, їх трансферу та інтеграції в нових цифрових середовищах (метод фреймів, метод проектів, дизайн-мислення, моделювання виробничої ситуації, розробка mind map та mood board, case study, портфоліо, самоаналіз, рефлексивні практики тощо); засобів навчання, що забезпечують реалізацію системи підготовки (LMS-системи, зокрема, Moodle, цифрові засоби комунікації в інтегрованому освітньому середовищі, апаратне і програмне забезпечення освітньої діяльності, мультимедіа, вебресурси, цифрові бібліотеки, онлайн-посібники тощо).

Діагностувальний блок забезпечує оцінювання рівнів сформованості готовності МГД до проектування ОД засобами ЦТ, систематичне виявлення основних шляхів підвищення її рівня на підґрунті етапів діагностики та інструментарію, що дає можливість здійснювати корекцію освітнього процесу й демонструвати ефективність запропонованої системи.

Результативний блок представлено передбаченим результатом реалізації системи підготовки – сформованою готовністю МГД до проектування ОД засобами ЦТ.

Визначено й теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови реалізації системи підготовки, які визначено як сукупність цілеспрямовано створених обставин, що забезпечують ефективне функціонування системи в освітньому середовищі ЗВО, а саме:

створення інтегрованого освітнього середовища, його систематична модернізація відповідно до змін у підготовці МГД, що поєднує освітні компоненти, цифрові ресурси, проектну діяльність і професійні практики, забезпечує цілісність підготовки та сприяє формуванню здатності МГД працювати в умовах реальних професійних завдань;

координація взаємозв'язків між освітніми компонентами у контексті підготовки МГД до проектування ОД засобами ЦТ, що підкреслює необхідність

гнучкого узгодженого оновлення навчальних програм, дидактичних матеріалів, систематичної модернізації змісту і технологій підготовки відповідно до змін у сфері графічного дизайну;

забезпечення трансферу та інтеграції ЦТ як основи розвитку навичок їх використання МГД, що сприяє формуванню здатності переносити набуті знання й навички на нові типи об'єктів дизайну та професійні контексти;

залучення МГД до практико-орієнтованої проєктної діяльності у процесі опанування ЦТ, яка забезпечує розвиток проєктно-аналітичного мислення, креативності та професійної автономії МГД.

У п'ятому розділі **«Реалізація системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій у ЗВО та перевірка її ефективності»** розкрито практичну реалізацію системи підготовки МГД до проєктування ОД засобами ЦТ у ЗВО та експериментальної перевірки її ефективності. Педагогічний експеримент здійснювався впродовж 2019–2025 рр. і охопив 443 здобувачі вищої освіти, які навчалися за освітніми програмами «Графічний дизайн». Дослідження проводилося у три етапи: підготовчий (пошуково-констатувальний), дослідницький (формувальний, що містив три стадії формувального педагогічного експерименту: констатувальну, формувальну і контрольну) та завершальний (узагальнювальний). На пошуково-констатувальному етапі виявлено дисбаланс між мотиваційною спрямованістю МГД та їх реальним практичним досвідом, а також недостатній рівень сформованості цифрових навичок, труднощі планування проєктної діяльності, низький рівень рефлексії та саморегуляції. Експериментальна перевірка ефективності системи підготовки МГД до проєктування ОД засобами ЦТ здійснювалася за участю 260 здобувачів вищої освіти (два потоки, вступ 2021 та 2022 рр.), серед яких було сформовано експериментальні та контрольні групи. Результати вхідного зрізу підтвердили їх однорідність і засвідчили переважання початкового та середнього рівнів сформованості готовності МГД до проєктування ОД засобами ЦТ.

Реалізація системи підготовки МГД здійснювалася в умовах освітнього процесу ЗВО з урахуванням специфіки професійної підготовки МГД, вимог цифровізованого професійного середовища та необхідності поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти, ґрунтувалася на інтеграції структурно-змістового, технологічного та діагностувального компонентів і передбачала цілеспрямоване впровадження визначених організаційно-педагогічних умов. Організаційно-педагогічні умови впливали на підготовку МГД через: зміну змістових і процесуальних характеристик освітнього процесу; зміщення акценту з інструментального опанування ЦТ на їх свідоме використання у проєктній діяльності, що уможлиблювало трансфер цифрових навичок між різними об'єктами графічного дизайну і платформами; залучення МГД до практико-орієнтованої проєктної діяльності, виконання навчальних завдань, наближених до реальних професійних ситуацій; активізацію рефлексивної позиції та усвідомленості проєктних рішень; забезпечення керованості та варіативності освітнього процесу.

Освітній процес здійснювався з використанням організаційних форм (інструктивні, проблемні, інтерактивні та бінарні лекції; практичні заняття; вебінари; індивідуальна й самостійна робота; елементи неформальної та інформальної освіти), методів навчання (фреймовий метод, метод проєктів, моделювання виробничих

ситуацій, кейс-метод, портфоліо, самоаналіз, рефлексивні практики) та сучасних засобів навчання (графічні редактори, цифрові платформи, онлайн-сервіси, мультимедійні ресурси, електронні навчально-методичні матеріали). Особливу увагу приділено реалізації проєктної діяльності МГД як провідного механізму формування готовності до проєктування об'єктів дизайну засобами ЦТ. Проєктна діяльність розгорталася як ітеративний процес, що містив етапи аналізу завдання, генерації ідей, візуалізації концепту, цифрової реалізації проєкту та критичної оцінки результатів.

На завершальному етапі дослідно-експериментальної роботи зафіксовано позитивну динаміку рівнів сформованості готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій в усіх її компонентах, водночас в експериментальних групах обох потоків зафіксовано статистично значуще зростання показників порівняно з контрольними групами. Найбільш виражені зміни спостерігалися у креативно-професійному, когнітивно-професійному та діяльнісному компонентах готовності (рис. 2).

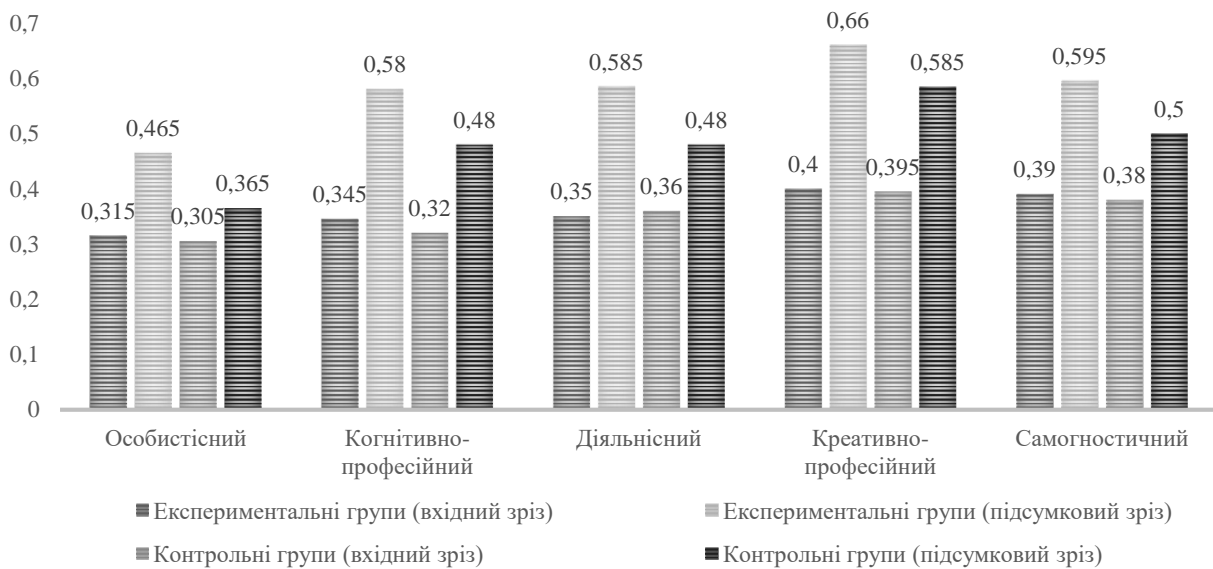

Рис. 2. Динаміка сформованості компонентів досліджуваної готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій

Зокрема, порівняння результатів сформованості діяльнісного компонента означеної готовності за операційно-діяльнісним критерієм за доволі близьких результатів вхідного зрізу в експериментальній і контрольній групах, вступ 2022 р., дало змогу дійти висновку про зменшення кількості здобувачів вищої освіти експериментальної групи, які виявили початковий рівень сформованості діяльнісного компонента готовності (з 25,88% до 2,35%, на противагу значенням у контрольній групі з 23,81% до 8,33%), а також суттєве збільшення кількості здобувачів вищої освіти експериментальної групи, які виявили достатній і високий рівні (з 3,53% до сумарних 57,65% за зрізами на противагу значенням контрольної групи з 3,27% до 39,29%). З'ясовано значне зростання кількості здобувачів вищої освіти експериментальної групи, вступ 2022 р., за достатнім рівнем сформованості когнітивно-професійного компонента (з 14,12% до 49,41%, на противагу значенням контрольної групи 4,76% і 35,71%) і зменшення кількості здобувачів вищої освіти експериментальної групи з виявленим початковим рівнем сформованості когнітивно-професійного компонента

готовності за когнітивним критерієм (з 41,17% до 3,53%, на противагу значенням контрольної групи 45,24% і 15,48%). У процесі порівняння результатів обох зрізів з дослідження сформованості креативно-професійного компонента готовності за інтегративно-творчим критерієм з'ясовано, що при незначній відмінності результатів вхідного зрізу в експериментальній і контрольній групах, результати підсумкового зрізу дозволили дійти висновку про суттєве зменшення кількості здобувачів вищої освіти експериментальної групи, вступ 2022 р., які виявили початковий рівень сформованості креативно-професійного компонента готовності (з 44,71% до 4,70%, результати контрольної групи за початковим з 45,24% до 8,33%) та суттєве збільшення кількості здобувачів вищої освіти експериментальної групи, хто продемонстрував достатній рівень сформованості креативно-професійного компонента готовності (з 4,70% до 44,71%, на противагу значенням контрольної групи з 5,95% до 34,52%).

Статистична обробка результатів експерименту засвідчила достовірність виявлених відмінностей між експериментальними та контрольними групами за результатами підсумкового зрізу. Репрезентативність результатів дослідження підтверджено за допомогою t-критерію Ст'юдента: доведено (з імовірністю 95%) статистично значуще зростання значень рівнів сформованості готовності МГД до проєктування ОД засобами ЦТ, що свідчить про ефективність запропонованої системи підготовки. Отримані дані підтвердили гіпотезу дослідження та засвідчили, що цілеспрямована реалізація авторської системи підготовки МГД до проєктування ОД засобами ЦТ з визначеними метою, змістом, формами, методами і засобами навчання, організаційно-педагогічними умовами, інтеграцією ЦТ у проєктну діяльність і системний характер підготовки є ефективною, забезпечує комплексний розвиток готовності МГД до професійного проєктування ОД та доцільна до впровадження в освітній процес ЗВО, що готують фахівців у сфері графічного дизайну.

ВИСНОВКИ

У дослідженні запропоновано розв'язання наукової проблеми підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. Аналіз та узагальнення результатів здійсненого дослідження дали підстави сформулювати такі висновки:

1. Необхідність запропонованого розв'язання проблеми підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій зумовлена динамічним розвитком креативних індустрій, поширенням цифрових технологій, зростанням обсягу цифрових і межових об'єктів дизайну та ускладненням вимог до їх проєктування. Сукупність окреслених тенденцій спричиняє трансформацію професійної діяльності графічного дизайнера, розширення спектра його професійних функцій, що потребує оновлення підходів, змісту й технологій підготовки майбутніх графічних дизайнерів у ЗВО. На основі аналізу науково-педагогічних джерел, дисертаційних робіт і практики підготовки майбутніх дизайнерів узагальнено сучасний стан дослідженості проблеми та доведено необхідність її подальшого вдосконалення. Виявлено, що сучасні наукові розвідки зосереджуються на окремих аспектах цифровізації освіти, створенні нових візуальних форм, формуванні цифрових, проєктних компетентностей, використанні окремих цифрових технологій, проте недостатньо репрезентують цілісну систему підготовки майбутніх графічних

дизайнерів до проєктування об'єктів графічного дизайну з урахуванням повного циклу проєктної діяльності та взаємодії об'єктів дизайну і цифрових технологій.

Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду підготовки майбутніх дизайнерів засвідчив орієнтацію освітніх програм країн Європи і Північної Америки на опанування повного циклу проєктної діяльності через студійне навчання, роботу з реальними кейсами, міждисциплінарну взаємодію, розвиток критичного мислення. Встановлено обмеженість прямого перенесення зарубіжних моделей підготовки в національний освітній простір з огляду на відмінності у професійних спеціалізаціях, нормативному регулюванні та змісті підготовки майбутніх дизайнерів в Україні.

Підсумовано, що сучасна підготовка майбутніх графічних дизайнерів в Україні поєднує потужну художньо-академічну основу з поступовим посиленням практико-орієнтованості, проєктної спрямованості та використання цифрових технологій. Водночас виявлено проблеми структурної фрагментарності освітніх програм, нерівномірної інтеграції цифрових технологій і недостатнього впровадження аналітико-рефлексивних практик, що зумовлює розрив між освітньою підготовкою та актуальними вимогами професійної сфери графічного дизайну.

Для забезпечення відповідності змісту підготовки майбутніх графічних дизайнерів запитам ринку праці ключового значення набуває аналіз потреб стейкхолдерів. Узагальнення результатів аналізу галузевих звітів, контент-аналізу вакансій графічних дизайнерів, оцінок фахівців дизайн-індустрії, викладачів і здобувачів вищої освіти дало змогу сформулювати вимоги до графічного дизайнера з обмеженим досвідом професійної діяльності. Сформовано та схарактеризовано категорії цифрових технологій, затребуваних у професійній діяльності графічного дизайнера, конкретизовано стандартні (обов'язкові) та альтернативні цифрові технології, що доцільно використовувати у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну. Це утворює науково обґрунтовану основу для актуалізації підготовки майбутніх графічних дизайнерів, спрямованої на формування здатності проєктувати об'єкти графічного дизайну засобами цифрових технологій відповідно до професійних стандартів.

Окреслено та уточнено категоріальне поле проблеми, що охоплює ключові поняття: «професійна підготовка», «підготовка майбутніх графічних дизайнерів», «проєктування», «об'єкт дизайну», «цифрові технології», «проєктна компетентність», «цифрова компетентність», «цифрова проєктно-технічна компетентність», «готовність майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій». Подано авторські тлумачення дефініцій, що створило теоретичне підґрунтя для концептуалізації дослідження та розробки системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Наголошено на необхідності виокремлення теоретико-методологічних підходів до підготовки майбутніх графічних дизайнерів з урахуванням міждисциплінарної природи дизайнерської діяльності, впливу технологічних, соціокультурних і економічних чинників та динаміки змін у професійній сфері. Доцільним є розмежування підходів до оновлення змісту підготовки майбутніх графічних дизайнерів і до навчання майбутніх графічних дизайнерів проєктуванню об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. Ключовими підходами до оновлення змісту

підготовки майбутніх графічних дизайнерів є stakeholder-based, транснаціональний, системний, інтегративний, компетентнісний і практико-орієнтований, а до навчання майбутніх графічних дизайнерів проектуванню об'єктів дизайну засобами цифрових технологій – системний, фреймовий, компетентнісний, практико-орієнтований, особистісно-орієнтований і креативний підходи. Сукупність окреслених підходів забезпечує концептуальну узгодженість і науково-методичну цілісність підготовки майбутніх графічних дизайнерів.

Доведено, що професійна діяльність графічного дизайнера є структуроутворювальним вектором підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, яка обумовлюється сукупністю характеристик (технологічні, функціональні, комунікаційні, естетичні та креативні характеристики процесу проектування). З'ясовано, що принципи професійної діяльності графічного дизайнера (візуалізації, комунікативності, функціональності, естетизації, емоційності та креативності) визначають способи обробки інформації, формування образу об'єктів дизайну, логіку прийняття проектних рішень і характер взаємодії з цифровими технологіями, змістові та процесуальні орієнтири підготовки майбутніх графічних дизайнерів, що має бути враховано в процесі їх підготовки. Уточнено сутність проектної діяльності майбутніх графічних дизайнерів як процесу, що охоплює її аналітично-концептуальний, візуально-композиційний, техніко-технологічний та презентаційно-комунікативний змісти. Обґрунтовано доцільність розуміння проектування об'єктів графічного дизайну як інтегративної діяльності, у межах якої цифрові технології є інструментом реалізації та засобом концептуалізації, проектування, тестування та візуальної комунікації рішень.

Розроблено та науково обґрунтовано типологію об'єктів графічного дизайну на засадах глобальної сегментації дизайн-послуг, що дало змогу систематизувати об'єкти дизайну з урахуванням їх функціонального призначення, форматів існування в цифровому середовищі та специфіки застосування цифрових технологій. Доведено, що запропонована типологія створює підґрунтя для оновлення змісту підготовки майбутніх графічних дизайнерів та забезпечує її орієнтацію на реальні умови професійної діяльності, опанування узгодженої системи об'єктів графічного дизайну і комплексу цифрових технологій, релевантних цифровому виробничо-проектному середовищу, перехід від засвоєння базового функціоналу цифрових технологій до проектування складних цифрових об'єктів дизайну, сприяє розвитку адаптивності та усвідомленого застосування цифрових технологій. Інтеграція об'єктного і технологічного складників створює умови для трансферу навичок між різними цифровими середовищами проектування, забезпечує цілісне бачення процесу розробки об'єктів графічного дизайну. Типологія об'єктів графічного дизайну визначає ключові імплікації для підготовки майбутніх графічних дизайнерів і виконує подвійну функцію в підготовці майбутніх графічних дизайнерів: репрезентує реальні типи і формати об'єктів графічного дизайну, слугує теоретичною, технологічною та когнітивною основою для застосування механізмів трансферу навичок, переходу від теоретичної конструкції до діяльнісної готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

2. Розроблено й теоретично обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових

технологій, яка визначає провідні ідеї, методологічні засади, цільові орієнтири, внутрішню логіку та регулятиви реалізації підготовки майбутніх графічних дизайнерів в умовах інтегрованого освітнього середовища ЗВО. На основі структурно-системного аналізу сформовано чотири взаємопов'язані концепції підготовки: методологічний (теоретико-методологічна основа дослідження), теоретичний (понятійно-категоріальний апарат), технологічний (зміст, педагогічні умови, форми, методи й засоби реалізації підготовки) та практичний (верифікація й оцінювання результатів). Визначено передумови реалізації концепції (наявність у здобувачів вищої освіти базової цифрової грамотності, уявлень про сферу застосування цифрових навичок у галузі графічного дизайну та основ проектної діяльності) та обмеження впровадження цифрових технологій в освітній процес (недостатній доступ до сучасного обладнання, відсутність професійного стандарту й узгоджених підходів до відбору цифрових технологій, обмеженість інституційної та методичної підтримки, критичне ставлення до використання технологій штучного інтелекту і проблеми візуального плагіату в мистецьких практиках).

3. У межах концепції визначено готовність майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій як інтегративний результат підготовки, що відображає здатність здійснювати проектування об'єктів дизайну у цифровому середовищі. Обґрунтовано структуру готовності, яка охоплює особистісний, когнітивно-професійний, діяльнісний, креативно-професійний, самогностичний компоненти, а також сукупність критеріїв (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, інтегративно-творчий, аналітико-рефлексивний), показників і рівнів її сформованості, що забезпечує можливість комплексної діагностики результатів підготовки. Діагностувальний інструментарій для визначення сформованості готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій охоплює опитувальники, тестові завдання, практичну діагностику, спостереження, фокус-групові інтерв'ю та забезпечує оцінювання мотиваційних орієнтацій, цифрового досвіду, базових і спеціальних навичок, особливостей прийняття проектних рішень. Комплексність інструментарію уможливилує виявлення окремих аспектів підготовки майбутніх графічних дизайнерів, моніторинг динаміки їх професійно-проектного розвитку та є підґрунтям для побудови системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

4. Спроектвана система підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій є багаторівневим утворенням, у якому інтегруються компоненти, між якими вибудовуються вертикальні й горизонтальні зв'язки. Вертикальна інтеграція визначає ієрархічну логіку підготовки, а горизонтальна – формує синергетичні зв'язки, що підтримують компетентісну спрямованість і можливість корекції освітнього процесу. Структурно-функціональна модель системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій забезпечує її методологічно обґрунтовану організацію та відображає поетапну логіку формування готовності майбутніх графічних дизайнерів, поєднання адаптованої системи об'єктів графічного дизайну з комплексом базових цифрових технологій в межах освітніх компонентів, перехід від опанування функціоналу цифрових технологій до здатності

здійснювати повноцінне проєктування об'єктів дизайну в цифровому середовищі, актуалізуючи проєктну, кейс-орієнтовану та рефлексивну діяльність.

Визначено блоки структурно-функціональної моделі системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій (цільовий, методологічно-концептуальний, структурно-змістовий, технологічно-процесуальний, діагностувальний, результативний, блок організаційно-педагогічних умов) та подано їх аналіз. Цільовий блок відображає стратегічну мету підготовки майбутніх графічних дизайнерів і конкретизує завдання системи підготовки. Методологічно-концептуальний блок акумулює сукупність наукових підходів до підготовки майбутніх графічних дизайнерів, принципів професійної діяльності, загальнодидактичних і специфічних принципів підготовки і концептуальних положень, які забезпечують методологічну цілісність зазначеної системи підготовки. Структурно-змістовий блок відображає логіку побудови змісту підготовки, взаємозв'язок теоретичних, практичних і проєктних компонентів, інтеграцію адаптованої системи об'єктів графічного дизайну та комплексу цифрових технологій в освітні компоненти, міждисциплінарний характер підготовки майбутніх графічних дизайнерів. Технологічно-процесуальний блок репрезентує сукупність форм формальної, неформальної та інформальної освіти, методів і засобів навчання з акцентом на проєктну діяльність, використання цифрових платформ, методу фреймів, кейс-методів, портфоліо, які відтворюють логіку професійної діяльності графічного дизайнера, що забезпечує реалізацію означеної системи підготовки. Діагностувальний блок забезпечує вимірюваність сформованості зазначеної готовності завдяки визначеним критеріям, показникам і рівням, виявлення шляхів підвищення її рівня. Результативний блок представлено передбаченим результатом реалізації системи підготовки – сформованою готовністю майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

5. Визначені організаційно-педагогічні умови (створення інтегрованого освітнього середовища, його систематична модернізація відповідно до змін у підготовці майбутніх графічних дизайнерів; координація взаємозв'язків між освітніми компонентами у контексті підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну; забезпечення трансферу та інтеграції цифрових технологій як основи розвитку навичок їх використання майбутніми графічними дизайнерами; залучення майбутніх графічних дизайнерів до практико-орієнтованої проєктної діяльності у процесі опанування цифрових технологій) забезпечують результативність реалізації системи підготовки. Їх упровадження сприяє формуванню здатності майбутніх графічних дизайнерів до автономної, відповідальної та етично виваженої цифрової проєктної діяльності. Узагальнено, що організаційно-педагогічні умови реалізації системи підготовки забезпечують формування готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, поєднуючи змістову структурованість, технологічну відповідність і практико-орієнтовану професійну спрямованість, що відповідає викликам сучасного цифрового дизайн-середовища.

6. Експериментальна перевірка ефективності розробленої системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів підтвердила її результативність: з імовірністю 95% відбулося статистично значуще зростання значень рівнів сформованості готовності

майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. Упровадження означеної системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів в освітній процес ЗВО засвідчило позитивну динаміку за всіма компонентами готовності, з найбільш вираженими змінами у діяльнісному, креативно-професійному та когнітивно-професійному компонентах. Отримані результати підтвердили гіпотезу дослідження та засвідчили доцільність використання запропонованої системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів у ЗВО.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми підготовки майбутніх графічних дизайнерів. Перспективи подальших досліджень убачаємо в аналізі можливостей упровадження в освітній процес альтернативних цифрових технологій, що забезпечують проектну діяльність графічного дизайнера, гібридного проектування у фізичному, цифровому та мережевому середовищах; формування навичок управління процесом генерування, інтерпретації та критичної оцінки AI-продуктів на засадах «co-creation», інтеграції творчості людини та алгоритмів нейромереж; формування «зеленої» дизайн-свідомості майбутніх дизайнерів на засадах етичності й екоорієнтованості, дослідженні принципів підготовки майбутніх графічних дизайнерів до формування культурної ідентичності цифрового простору України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографія, розділ монографії

1. Борисова С. В. Культурологічна та проектна складові розробки листівки як об'єкта дизайну. *Культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів*: монографія. Полтава: ПУЕТ. 2022. С. 97–126.

2. Борисова С. В. Тенденції у підготовці графічних дизайнерів: професійна сфера, фахові компетентності, об'єкти дизайну, цифрові технології. *Філософські, культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів*: монографія. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. С. 90–119.

Статті у наукових періодичних виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Web of Science чи Scopus

3. Borysov V., Borysova S., Prodan I., Borisov G. Graphic Designing as a Source of Student Earnings: A Workspace of Aesthetics Arts. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. № 22 (1). P. 650–658. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000760663000010> (Web of Science)

4. Borysova S., Borysov V., Kochergina S., Spasskova O., Kushnarova N. Involvement of interactive educational platforms in the training of graphic design students using the Figma platform as an example. *International Journal of Education and Information Technologies*. 2024. №18. P. 119–132. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001401912500002> (Web of Science)

5. Borysova S., Tytar O., Stoliarchuk N., Alforova Z., Tykhoniuk O. Analysis of the impact of the digital revolution on creativity in contemporary art: technological changes, interactivity and virtual aesthetics. *Synesis*. 2024. № 16 (1). P. 403–420. URL:

<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001177469300004> (Web of Science)

6. Yukhymenko V., Borysova S., Bazyl O., Hubal H., Barkar U. Station rotation model of blended learning in higher education: achieving a balance between online and in-person instruction. *Conhecimento & Diversidade*. 2024. № 16 (41). P. 182–202. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001230042000009> (Web of Science)

7. Mandro L., Borysova S., Lykholdieieva H., Zapotichna M., Tovstukha O. Interdisciplinary approach to the development of soft skills in the educational process: integration of knowledge and skills. *Cadernos De EducaçãO Tecnologia E Sociedade*. 2024. № 17 (1). P. 433–444. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001250186700031> (Web of Science)

8. Kostiuk O., Borysova S., Bozhynskiy N., Zinenko T., Borysov H. Formation of the aesthetic consciousness of future graphic designers in the design of design objects by means of digital technologies. *Revista Prâksis*. 2025. № 1. P. 382–401. URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/105000362988> (Scopus)

9. Mosendz O., Borysova S., Vitchynkina K., Brovchenko A., Kovalchuk O. Experimental methods of teaching computer graphics and design: Impact on the creative potential of higher education students. *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*. 2025. № 4. 640. URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85219675153> (Scopus)

Статті у наукових фахових виданнях України

10. Борисова С. В., Бобилева Я. В., Вихор В. Г. Розвиток обдарованості студентів у соціально-виховному середовищі закладу вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. Спецвипуск. Одеса, 2019. С. 44–47.

11. Борисова С. В. Визначення особливостей адвент-календаря як об'єкту дизайну. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2021. № 35 (1). С. 32–36. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-1-5>

12. Борисова С. В. Характеристика сучасних українських адвент-календарів як об'єкта проектування. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2021. № 36 (1). С. 9–16. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-1-2>

13. Борисова С. В., Гончаренко М. О. Психологічні й технологічні принципи проектування книжкового образотворчого видання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2021. № 44 (1). С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-1-5>

14. Borysova S. Harmonization and management of students' knowledge using mind maps in the study of web design. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2023. № 67 (1). С. 281–288. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-1-40>

15. Борисова С. В. Модифікація контент-аналізу оголошень праці як засобу врахування вимог стейкхолдерів-роботодавців при оновленні змісту професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки». 2023. № 4. С. 51–60. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4>

16. Борисова С. В. Розробка комплексу методичних заходів щодо запобігання проявам візуального плагіату у дизайн-діяльності майбутніх графічних дизайнерів. *Наукові записки [Національного педагогічного університету імені*

М. П. Драгоманова]. Серія: Педагогічні науки. Київ: Гельветика. 2023. № CLV (155). С. 138–147. URL: <http://nz.npu.edu.ua/article/view/351679>

17. Борисова С. В. Значення цифрового освітнього середовища для професійної підготовки здобувачів вищої освіти засобами цифрових технологій. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. № 11 (9). С. 7–14. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i9-001>

18. Пантус Н. М., Борисова С. В., Борисов В. В. Вплив штучного інтелекту на формування компетенцій у графічних дизайнерів. *Вісник науки та освіти*. Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія». 2023. № 9 (15). С. 600–609. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9\(15\)-600-609](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9(15)-600-609)

19. Борисова С. В. Концепція підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки». 2024. № 4. С. 135–144. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-4-135-144>

20. Борисова С. В., Дерев'янка Н. В., Борисов Г. В. Порівняння хмарних і стаціонарних версій Stable Diffusion AI як інструмента графічного дизайнера. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2024. № 80 (1). С. 217–224. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-1-32>

21. Борисова С. В. Організація педагогічного експерименту з реалізації системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15333209>

22. Борисова С. В. Модель підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки». 2025. № 1. С. 205–215. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-1-205-215>

23. Борисова С. В. Аналіз моделей процесу проектування об'єктів дизайну. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2025. № 84 (1). С. 99–107. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-1-14>

24. Борисова С. В. Дослідження готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15506695>

25. Борисова С. В. Реалізація практико-орієнтованого підходу у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14946244>

26. Борисова С. В. Фреймовий підхід у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. № 13 (3). С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i3-004>

27. Борисова С. В. Case study у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2025. № 1. С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.12958/3083-6514-2025-1-44-51>

28. Борисова С. В., Гевко І. В. Врахування інтересів стейкхолдерів при оновленні підготовки майбутніх графічних дизайнерів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки». 2025. № 2. С. 129–137. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-2>

29. Борисова С. В., Гевко І. В. Підходи до оновлення підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2025. № 1. С. 21–30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3605.25.1.3>

30. Борисова С. В., Гевко І. В., Борисов Г. В. Генерування ідей у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 19. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15769456>

31. Борисов В. В., Борисова С. В., Продан І. В. Переосмислення традиційних стилів графічного дизайну у контексті концепції полікультурності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2025. № 89 (1). С. 119–125. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-16>

Статті у закордонних наукових періодичних виданнях

32. Borysova S. Employers' requirements during updating the content of designers professional training. *Scientific Journal of Polonia University*. 2023. № 61 (6). P. 22–31.

33. Borysova S., Zadorina O., Kotiash I., Bukoros A. Digital Competencies in Ukrainian Education of the Future: Teaching and Assessment. *Futurity Education*. 2023. № 3 (4). P. 217–231. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2023.12.25.13>

34. Borysova S. Search of basic visual materials in the process of designing graphic objects (advent calendar as an example). *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2024. № 1. P. 86–96. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2024-1-9>

35. Борисова С. В., Гевко І. В. Врахування тенденцій графічного дизайну в підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 3 (71). С. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2025.3.1>

Опубліковані праці апробаційного характеру

36. Борисова С. В. Графічна підготовка майбутніх дизайнерів в процесі опанування графічними редакторами як індикатор змін у дизайнерській освіті. *Scientific and pedagogic internship «Innovative methods of the organization of the education process in the area of cultural studies and arts in Ukraine and EU countries»*: Internship proceedings (Wrocław, February 22 – April 2, 2021). Wrocław: Baltija Publishing, 2021. С. 15–20.

37. Борисова С. В. Вплив традиційних образів зимових свят на формування змісту і візуального рішення об'єкта дизайну. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва*: збірник матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 23 квітня 2021 р.). Черкаси: Третяков О. М., 2021. С. 20–22.

38. Борисова С. В. Пошук джерел натхнення при проектуванні об'єктів арт-дизайну. *Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорія, практика*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–16 квітня 2021 р.). Київ: КНУКіМ, 2021. С. 190–193.

39. Борисова С. В. Проектування інфографічних зображень в процесі професійної підготовки графічних дизайнерів. *Освітні і культурно-мистецькі*

практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір: збірник тез доповідей II Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 13–14 травня 2021 р.). Запоріжжя: ХНА, 2021. Т. 2. С. 65–67.

40. Борисова С. В., Циганок М. М. Особливості розробки і застосування фірмового стилю авіакомпанії. *International scientific conference «Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society»*: conference proceedings (Riga, December 28–29, 2021). Riga: Baltija Publishing, 2021. С. 153–157.

41. Борисова С. В. Колаж як засіб ілюстрування при розробці дизайну українських адвент-календарів. *Design, Visual Art, & Creativity: Modern Trends and Technologies (DVAC)*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 12 грудня 2022 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2022. С. 22–25.

42. Борисова С. В. Візуалізація територіальної ідентичності у поштових листівках. *Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну»* (м. Київ, 27 квітня 2022 р.). Київ: КНУТД, 2022. Т. 2. С. 42–45.

43. Борисова С. В. Територіальний брендинг у дизайні поштових листівок (на прикладі студентських робіт). *Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір*: збірник тез доповідей III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 12–13 травня 2022 р.). Запоріжжя: ХНА, 2022. С. 460–462.

44. Борисова С. В. Застосування контент-аналізу при відборі й структуруванні змісту професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів з огляду на вимоги стейкхолдерів. *Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи*: збірник тез доповідей Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 26–27 жовтня 2023 р.). Запоріжжя: ХНА, 2023. С. 32–34.

45. Борисова С. В. Можливості застосування онлайн інструментів у підготовці майбутніх графічних дизайнерів. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2023)*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Суми, 7–8 грудня 2023 р.). Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2023. С. 82–84.

46. Borysova S. Formation of Future Graphic Designers' Position Regarding the Observance of Copyrights for Visual Works. *International Scientific Conference "Integrity, Open Science and Artificial Intelligence in Academia and Beyond: Meeting at the Crossroads"* (Riga, December 15, 2023). Riga: Baltija Publishing, 2023. P. 17–19.

47. Борисова С. В., Семенова Є. І. Цифрова ілюстрація як форма візуальної комунікації. *Focus areas of culture and art in Ukraine and the Republic of Poland (Częstochowa, December 6–7, 2023)*. Riga: Baltija Publishing, 2023. С. 76–79.

48. Борисова С. В. Проблема запозичення у творах візуального мистецтва. *Збірник матеріалів V Міжн. науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну»* (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ: КНУТД, 2023. Т. 1. С. 44–47.

49. Борисова С. В. Цифрові технології у підготовці майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2024)*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Суми, 5–6 грудня 2024 р.). Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024. С. 91–93.

50. Borysova S. Promising graphic designer career paths: a spectrum of opportunities. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку*: зб. наук. праць за матер. III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 р.). Полтава: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024. Т. 1. С. 62–66.

51. Борисова С. В., Семенова Є. І. Проєктування настінного календаря з використанням образів домашніх духів (слов'янська міфологія). *Design, Visual Art & Creativity: Modern Trends and Technologies (DVAC'24)*: матеріали III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 12 грудня 2024 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2024. Т. 1. С. 37–42.

52. Борисова С. В. Вплив принципу візуалізації на творчий процес проєктування об'єктів графічного дизайну. *Педагогіка мистецтва для збереження і розвитку психічного і фізичного здоров'я та культурного зростання особистості впродовж життя*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 5–6 грудня 2024 р.). Запоріжжя: Однорог Т. В., 2024. С. 15–18.

53. Борисова С. В. Іншомовна освіта в контексті професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів. *Інноваційні технології в науці та освіті. Європейський досвід*: матеріали VI Міжн. конф. (м. Дніпро, 16–18 січня 2024 р.). Дніпро: Журфонд, 2024. С. 23–26.

54. Борисова С. В. Вплив участі у конкурсах на формування особистості майбутнього графічного дизайнера. *Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу*: збірник тез доповідей V Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 18–19 квітня 2024 р.). Запоріжжя: ХНА, 2024. С. 661–663.

55. Борисова С. В. Застосування case study при формуванні портфоліо графічного дизайнера. *Збірник матеріалів VI Міжн. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасного дизайну»* (м. Київ, 25 квітня 2024 р.). Київ: КНУТД, 2024. Т. 3. С. 254–257.

56. Борисова С. В., Семенова Є. І. Використання завдань творчого спрямування для розвитку креативності майбутніх графічних дизайнерів. *Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти*: збірник матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 березня 2024 р.). Полтава: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024. С. 77–82.

57. Борисова С. В., Семенова Є. І. Специфіка проєктування настільного календаря на кожен день року. *Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти*: матеріали IX Міжн. наук.-практ. конф. (с. Світязь Шацького р-ну Волинської обл., 24–26 травня 2024 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 144–147.

58. Борисова С. В. Проблема первинної і вторинної креативності при проєктуванні об'єктів графічного дизайну засобами цифрових технологій. *Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти*: матеріали X Міжн. наук.-практ. конф. (с. Світязь Шацького р-ну Волинської обл., 23–25 травня 2025 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2025. С. 139–142.

59. Борисова С. В., Жуйкова І. Є. Етнодизайн у сучасному графічному дизайні та поліграфії. *Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти*: збірник матеріалів IX Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 10 квітня 2025 р.). Полтава: ЛНУ

імені Тараса Шевченка, 2025. С. 178–182.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

60. Борисова С. В. Методологічні основи компетентнісного підходу в освіті дорослих. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Слов'янськ: СДПУ, 2008. № XLI. С. 10–13.

61. Борисова С. В. Етнодизайн як явище сучасної культури. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Слов'янськ: СДПУ, 2011. № LIV. С. 27–32.

62. Борисова С. В. Питання культури праці в роботах зарубіжних учених. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Слов'янськ: СДПУ, 2011. № LV. С. 100–105.

63. Формування технологічної компетентності майбутнього вчителя технологій засобами інформаційно-комунікаційних технологій: монографія / С. С. Батурін, В. В. Борисов, С. В. Борисова. Краматорськ: Друкарський дім, 2020. 140 с.

64. Борисова С. В., Борисов Г. В. Застосування doodle art в дизайні авторських принтів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2022. № 58 (1). С. 67–73.

65. Борисова С. В. Комп'ютерні технології в графічному дизайні. Растрова графіка: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за ОП «Графічний дизайн» спеціальності 022 Дизайн. Старобільськ, 2022. 148 с.

66. Борисова С. В., Кійченко П. В. Графічне оформлення футболки з використанням принтів: становлення і розвиток. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2023. № 61 (1). С. 64–70.

67. Borysova S. Borrowing in Visual Art Works: Aspects of Attitude Formation in the Educational Environment. *Culture and Arts in the Modern World*. 2023. № 1. P. 90–99.

68. Борисова С., Копотілов М. Сучасні тенденції в проектуванні адвент-календарів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Гельветика, 2024. № 81 (1). С. 56–61.

69. Борисова С. В. Цифрові технології в графічному дизайні. Artweaver: методичні рекомендації до виконання практичних робіт здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 022 Дизайн. Полтава: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2025. 112 с.

Авторські свідоцтва

Свідоцтво про авторське право на твір «Борисова С. В. Комп'ютерні технології в графічному дизайні. Растрова графіка: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за ОП «Графічний дизайн» спеціальності 022 Дизайн. Старобільськ, 2022. 148 с.» № 113880 від 20 липня 2022 р.

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Методичний посібник «Методика діагностики готовності майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів графічного дизайну засобами цифрових технологій» № 125995 від 25.04.2024.

АНОТАЦІЇ

Борисова С.В. Теорія та практика підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проектування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2026.

У дисертації обґрунтовано теоретико-методичні засади підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій у ЗВО в умовах цифрової трансформації. Уточнено особливості професійної діяльності графічного дизайнера як змістового орієнтира фахової підготовки майбутніх графічних дизайнерів. Запропоновано концепцію підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій та окреслено її методологічні, теоретичні, технологічні та практичні засади. Визначено структуру готовності майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, виокремлено її компоненти, критерії, показники та рівні сформованості, розроблено діагностувальний інструментарій для її оцінювання. Розроблено та обґрунтовано систему підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій, виокремлено організаційно-педагогічні умови ефективного функціонування означеної системи. Експериментально перевірено ефективність розробленої структурно-функціональної моделі системи підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Ключові слова: майбутні графічні дизайнери, професійна підготовка, заклади вищої освіти, цифрові технології, проєктування об'єктів дизайну, організаційно-педагогічні умови, система підготовки майбутніх графічних дизайнерів до проєктування об'єктів дизайну засобами цифрових технологій.

Borysova S.V. Theory and practice of training future graphic designers to design design objects using digital technologies. – Qualification scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for the degree of Doctor of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 "Theory and Methods of Vocational Education". – Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Ternopil, 2026.

This thesis develops and scientifically substantiates a pedagogical system for training future graphic designers in Ukrainian higher education institutions to design objects using digital technologies. The research addresses the critical gap between rapid digitalization in graphic design and outdated educational approaches, responding to creative industry dynamics, labor market digitalization, expanding professional responsibilities, and increasingly complex visual communication requirements.

The study synthesizes general training trends and specific guidelines in graphic design education, including content modernization aligned with professional changes, expanded professional responsibilities, strengthened practical components, and active digital technology implementation. Analysis of stakeholder needs through industry reports, vacancy analysis, and input from employers, specialists, and teachers establishes requirements for early-career graphic designers, providing a foundation for curriculum modernization. The categorical framework defines key concepts including training, professional preparation, design objects, digital technologies, and competencies. The author proposes an original interpretation of "readiness" as an integral characteristic combining digital design and technical competence, enabling designers to effectively apply digital skills throughout the complete design cycle.

The theoretical-methodological foundation comprises two approach complexes: those

addressing professional training content (stakeholder-based, systemic, transnational, competency-based, integrative, practice-oriented) and those specifically targeting digital design training (systemic, competency-based, frame-based, creative, personality-oriented, practice-oriented). Professional principles of graphic design activity – visualization, communication, functionality, aestheticization, emotionality, creativity – are integrated into the educational context as internal regulations for training content and technologies.

The research establishes that designing objects using digital technologies constitutes the core of professional graphic design activity, requiring systematic attention to expanding design object nomenclature, evolving digital tools, and transforming visual communication formats. Ignoring these changes creates a gap between educational and professional spaces. Effective training must systematically analyze digital technology capabilities and implement them pedagogically to ensure practice-oriented learning, skill transfer, and project activities within an integrated educational environment.

The author's concept encompasses systematized scientific knowledge including initial provisions, goals, objectives, principles, and methodological, theoretical, technological, and practical components. Implementation prerequisites and limitations – particularly insufficient institutional support and uneven digital resource access – are specified.

Readiness components are identified (personal, cognitive-professional, activity, creative-professional, self-gnostic) with corresponding criteria (motivational-value, cognitive, operational-activity, integrative-creative, analytical-reflective), indicators, and formation levels (initial, average, sufficient, high). A diagnostic toolkit, including an original methodology assessing digital design skills, idea generation, design stages understanding, motivation, and self-regulation, enables comprehensive readiness evaluation.

The proposed pedagogical system is structured as a holistic, multi-level entity with five interconnected components: target, methodological-conceptual, structural-content, technological-processual, and diagnostic-resultative. The structural-functional model of the system is designed, which contains interconnected blocks: influencing factors, target, methodological-conceptual, structural-content, technological-processual, organizational-pedagogical conditions, diagnostic, effective.

The target block reflects the strategic goal and specifies the tasks of the training system. The methodological and conceptual block accumulates a set of scientific approaches to the training of future graphic designers, its principles, and conceptual provisions that ensure the methodological integrity of the specified system. The structural and content block reflects the logic of constructing the content of the training, the relationship of theoretical, practical, and design components, the integration of an adapted system of design objects, a complex of digital technologies into educational components, and the interdisciplinary nature of the training of future graphic designers. The technological and procedural block represents a set of forms of formal and informal education, methods, techniques, and means of learning with an emphasis on design activities, the use of digital platforms that reproduce the logic of the professional activity of a graphic designer. The diagnostic block ensures the measurability of the levels of formation of the specified readiness thanks to the defined criteria, indicators and levels, identifying ways to increase its level. The resulting block is represented by the predicted result of the implementation of the training system – the formed readiness of future graphic designers to design objects using digital technologies.

Four organizational-pedagogical conditions support system implementation: creating

an integrated educational environment with systematic modernization; coordinating educational component relationships; ensuring digital technology transfer and integration for skill development; and involving students in practice-oriented design activities during digital technology mastery. The feasibility of applying diverse organizational forms (lectures, practical classes, webinars, independent work, informal education elements), methods (frame method, projects, case study, portfolio, self-analysis), and learning tools (digital platforms, software, multimedia resources, electronic materials) for phased readiness formation is substantiated.

The results of a pedagogical experiment on the implementation of the author's system of training for graphic designers, which lasted from 2019 to 2025 and covered 443 higher education students, are presented. The experiment was conducted in three stages and was aimed at testing the research hypothesis. Experimental testing of the effectiveness of the proposed system, conducted in higher education institutions, demonstrated statistically significant positive changes in the levels of readiness of future graphic designers to design objects using digital technologies, which confirmed the effectiveness of the proposed system.

Keywords: future graphic designers, professional training, higher education institutions, digital technologies, design of design objects, organizational and pedagogical conditions, system of training future graphic designers to design design objects using digital technologies.

Підписано до друку 17.04.2026.
Формат 60x 84/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний 80 г/м². Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 1,9. Обл.-вид. арк. 1,9.
Наклад 50 прим. Зам. № 04/26/2-1

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"
46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,
Тел. +38 (097) 988-53-23

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013р.
ФОП Осадца Ю.В.